

ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Науково-практичний коментар

За загальною редакцією

доктора юридичних наук,
професора **Харитонova Є. О.**
кандидата юридичних наук,
доцента **Калітенко О. М.**

Київ – 2023

УДК 347(477)(094.4)

Ц58

Цивільний кодекс України. Станом на 01 січня 2023 р.: наук.-практ. Ц58 коментар / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. Харитонova Є. О., канд. юрид. наук, доц. Калітенко О. М. – Київ : Норма права, 2023. 1424 с.

ISBN 978-617-7850-60-0

До уваги професійних юристів, студентів-правників та всіх небайдужих пропонується оновлена версія науково-практичного коментаря Цивільного кодексу України (станом на 01.01.2023), яка створена з частковим урахуванням останніх тенденцій розвитку суспільних відносин у світі і зокрема в Україні (*Covid-19*, воєнний стан, тощо).

Шалена швидкість оновлення і реформування сучасного законодавства не дозволяє враховувати всі (майже щоденні зміни), однак Цивільний кодекс України, як основний стовп цивілістики дозволяє чітко виокремлювати і вдало використовувати визначальні правові конструкції не тільки в наукових дослідженнях, але і в процесі правозастосування.

Цей варіант коментаря створений із застосуванням технології QR-кодів, що дозволяє читачам миттєво отримати доступ та перейти до законодавчих, нормативних або судових актів, які мають безпосереднє відношення до коментованої статті або підрозділу Цивільного кодексу України.

Сподіваємось, що обраний формат коментаря ЦК України стане в нагоді та сприятиме швидкому і якісному правозастосуванню, що є невід'ємною вимогою в сучасному цифровому світі широкого застосування інтернет-технологій.

УДК 347(477)(094.4)

ISBN 978-617-7850-60-0

© Авторський колектив, 2023

© Норма права, 2023

За загальною редакцією:

ХАРИТОНОВА Євгена Олеговича, доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, члена-кореспондента Національної академії правових наук України, завідувача кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

КАЛІТЕНКО Оксани Михайлівни, кандидата юридичних наук, доцента, професора кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Редактори книг:

1 книга – **ДАВИДОВА Ірина Віталівна**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

2 книга – **КАЛІТЕНКО Оксана Михайлівна**, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

3 книга – **НЕКІТ Катерина Георгіївна**, доктор юридичних наук, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

4 книга – **ХАРИТОНОВА Олена Іванівна**, доктор юридичних наук, професор, завідувача кафедрою права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»;

5 книга – **ГОЛУБЄВА Неллі Юріївна**, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, професор кафедри цивільного права, завідувач кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

ЧАНИШЕВА Аліна Рашидівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

6 книга – **АДАХОВСЬКА Надія Сергіївна**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Спасова Катерина Іванівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Технічний редактор:

СПАСОВА Катерина Іванівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Авторський колектив:

Харитонов Євген Олегович, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент Національної академії правових наук України, завідувач кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 1-14, 55-79 (у співавторстві з Н. С. Адаховською), 177-178; ст.ст. 179-193, 251-268 (у співавторстві з О. І. Сафончик); ст.ст. 555, 557, 558, 1158-1165, 1212-1215; ст.ст. 1166-1194 (у співавторстві з Н. Ю. Голубєвою); ст.ст. 1209-1211¹ (у співавторстві з К. І. Спасовою); ст.ст. 1302-1308;

Харитонova Олена Іванівна, доктор юридичних наук, професор, завідувача кафедрою права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 50-54 (у співавторстві з М. О. Ткаlichem); ст.ст. 324, 326, 327, 329-334, 336-343; ст.ст. 328, 335, 344 (у співавторстві з В. В. Кучерявенко); ст.ст. 346-349, 352, 354, 379-381, 383; ст.ст. 382, 384, 385 (у співавторстві з Ю. О. Толмачевською); ст.ст. 395-406, 413-425, 433-440, 501-504 (у співавторстві з Л. І. Галуповою, І. В. Мартинюком);

Булеца Сибілла Богданівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет»: ст.ст. 281-315, 1195-1208;

Голубева Неллі Юріївна, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, професор кафедри цивільного права, завідувач кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 386-394, 509-511, 513-545, 551, 553, 554, 556, 559, 598-609; 625-654, 714, 1011-1045, 1066-1076¹⁰, 1077-1086, 1144-1157; ст.ст. 610-624 у співавторстві із С.А. Чванкіним), ст.ст. 1166-1194 (у співавторстві з Є. О. Харитоновим);

Давидова Ірина Віталівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 202-250;

Заборовський Віктор Вікторович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет»: ст.ст. 194-198;

Кізлова Олена Сергіївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедрою цивільного та господарського права і процесу Міжнародного гуманітарного університету: ст.ст. 546-548, 572-593;

Коссак Володимир Михайлович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедрою цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка ст.ст. 717-809, 892-900;

Менджул Марія Василівна, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – ст.ст. 1087-1106;

Некіт Катерина Георгіївна, доктор юридичних наук, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 316-323, 325;

Сафончик Оксана Іванівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 179-193, 251-268 (у співавторстві з Є. О. Харитоновим); ст.ст. 315, 355-372, 655-713, 715, 716, 908-928;

Харитонова Тетяна Євгенівна, доктор юридичних наук, професор, завідувача кафедрою аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 373-378 (у співавторстві з А. В. Павлигою);

Чанишева Аліна Рашидівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 549-550, 552, 560-569, 5971-5971³;

Чванкін Сергій Анатолійович, доктор юридичних наук, доцент, голова Київського районного суду м. Одеси: ст.ст. 610-625 (у співавторстві із Н. Ю. Голубевою);

Яворська Олександра Степанівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського національного університету імені Івана Франка: ст.ст. 457-458, 459-470, 481-484, 489-491, 505-508;

Якубівський Ігор Євгенович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка: ст.ст. 1107-1114;

Адамова Олена Семенівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 979-999;

Адаховська Надія Сергіївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 55-79 (у співавторстві з Є. О. Харитоновим); ст.ст. 1286-1295, 1301-1308;

Бааджи Наталія Пилипівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 449-456;

Бабич Ірина Григоріївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 901-907;

Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету

«Одеська юридична академія»: ст.ст. 929-935, 1046-1065 (у співавторстві з В. А. Ващаком);

Головачов Ярослав В'ячеславович, кандидат юридичних наук, голова Київського апеляційного суду: ст. 512;

Гончаренко Владислава Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 407-412, 594-597, 827-836;

Дрішлюк Андрій Ігорович, кандидат юридичних наук, доцент, заступник голови апеляційного суду Одеської області: ст.ст. 837-891, 1000-1010, 1130-1143;

Зубар Володимир Михайлович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 80-166;

Еннан Руслан Євгенович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 15-23, 199-201, 471-480, 492-500;

Калітенко Оксана Михайлівна, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 24-49, 269-280;

Кирилюк Алла Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 481-484;

Кривенко Юлія Василівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 936-978;

Лічман Леонід Григорович, кандидат юридичних наук, доцент, голова Малиновського районного суду м. Одеси: ст.ст. 810-826 (у співавторстві з О. С. Омельчуком)

Мазуренко Світлана Вікторівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 1286-1295 (у співавторстві з К. І. Спасовою);

Матійко Микола Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 350, 351, 570-571;

Мінченко Дар'я Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 386-394;

Омельчук Олександр Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 810-826 (у співавторстві з Л. Г. Лічман);

Орзіх Вікторія Марківна, доктор філософії, нотаріус: ст.ст. 1233-1266, 1268-1285, 1296-1300 (у співавторстві з Ю. Г. Орзіх);

Орзіх Юрій Геннадійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 1233-1266, 1268-1285, 1296-1300 (у співавторстві з В. М. Орзіх);

Петренко Володимир Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, суддя Київського районного суду м. Одеси: ст.ст. 1115-1129;

Сабовчик Антоніна Іванівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет»: ст.ст. 167-176;

Спасова Катерина Іванівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 1209-1211¹ (у співавторстві з Є. О. Харитоновим); ст.ст. 1286-1295 (у співавторстві з С. В. Мазуренко);

Ткалич Максим Олегович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Запорізького національного університету: ст.ст. 50-54 (у співавторстві з О. І. Харитоновою);

Токарева Віра Олескандрівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 426-432, 441-448;

Галупова Лариса Ігорівна, кандидат юридичних наук: ст.ст. 501-504 (у співавторстві з О. І. Харитоновою, І. В. Мартинюком);

Зінкевич Юлія Євгенівна, доктор філософії: ст.ст. 1267;

Ващак Владислав Анатолійович, судовий розпорядник Іллінецького районного суду Вінницької області, аспірант кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 929-935; 1046-1065 (у співавторстві з О. М. Берназ-Лукавецькою);

Мартинюк Іван Вікторович, аспірант кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 501-504 (у співавторстві з О. І. Харитоновою, Л. І. Галуповою);

Кучерявенко Вікторія Сергіївна, голова Ради молодих вчених, аспірант кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 328, 335, 344 (у співавторстві з О. І. Харитоновою);

Павлига Анастасія Вадимівна, аспірант кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 373-378 (у співавторстві з Т. Є. Харитоновою);

Толмачевська Юлія Олегівна, аспірант кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 382, 384-385 (у співавторстві з О. І. Харитоновою).

Скорочення

Автономна Республіка Крим – АРК.
Бюджетний кодекс – БК
Верховна Рада України – ВРУ
Верховний Суд, Верховний Суд України – ВС, ВСУ
Вищий господарський суд України – ВГСУ
Господарський кодекс України – ГК
Господарський процесуальний кодекс України – ГПК.
Єдиний державний реєстр юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців – ЄДР.
Закон України – ЗУ
Засоби масової інформації – ЗМІ.
Земельний кодекс України – ЗК
Митний кодекс – МК
Кабінет Міністрів України – КМУ
Кодекс адміністративного судочинства України – КАС
Кодекс законів про працю України – КЗпП
Кодексу України з процедур банкрутства – КПБ
Кодекс України про адміністративні правопорушення – КпАП
Кодексу торговельного мореплавства України – КТМ
Конституція України – КУ
Конституційний суд України – КСУ
Кримінальний кодекс України – КК
Кримінально-процесуальний кодекс України – КПК
Національний банк України – НБУ
Національний орган інтелектуальної власності (державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності») – НОІВ
Основи законодавства України про охорону здоров'я – Основи
Повітряний кодекс України – ПвК
Податковий кодекс України – ПдК
Сімейний кодекс України – СК
Статут залізниць України – СЗУ
Цивільний кодекс України – ЦК
Цивільний кодекс Української РСР 1963 року – ЦК УРСР
Цивільний процесуальний кодекс України – ЦПК
Абзац – абз.
Глава – гл.
Дивись – див.
Книга – кн.
Наприклад – напр.
Нормативно-правовий акт – нпа
Розділ – розд.
Статті, стаття – ст.ст., ст.
Параграф – §
Пункт, пункти, підпункт – п., п.п., пп.
Частина, частини – ч., ч.ч.

ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст. 356)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 980-IV від 19.06.2003, ВВР, 2004, № 2, ст. 6
№ 1255-IV від 18.11.2003, ВВР, 2004, № 11, ст. 140
№ 1713-IV від 12.05.2004, ВВР, 2004, № 33-34,
ст. 403
№ 2135-IV від 02.11.2004, ВВР, 2005, № 2, ст. 37
№ 2146-IV від 03.11.2004, ВВР, 2005, № 2, ст. 39
№ 2450-IV від 03.03.2005, ВВР, 2005, № 13, ст. 234
№ 2452-IV від 03.03.2005, ВВР, 2005, № 16, ст. 257
№ 2620-IV від 02.06.2005, ВВР, 2005, № 26, ст. 352
№ 2664-IV від 16.06.2005, ВВР, 2005, № 31, ст. 420
№ 2705-IV від 23.06.2005, ВВР, 2005, № 33, ст. 427
№ 2710-IV від 23.06.2005, ВВР, 2005, № 32, ст. 423
№ 2798-IV від 06.09.2005, ВВР, 2005, № 42, ст. 464
№ 3165-IV від 01.12.2005, ВВР, 2006, № 12, ст. 102
№ 3201-IV від 15.12.2005, ВВР, 2006, № 13, ст. 110
№ 3261-IV від 22.12.2005, ВВР, 2006, № 15, ст. 127
№ 3348-IV від 17.01.2006, ВВР, 2006, № 19-20,
ст. 161
№ 3456-IV від 22.02.2006, ВВР, 2006, № 27, ст. 234
№ 3480-IV від 23.02.2006, ВВР, 2006, № 31, ст. 268
№ 185-V від 21.09.2006, ВВР, 2006, № 46, ст. 456
№ 501-V від 20.12.2006, ВВР, 2007, № 11, ст. 93
№ 524-V від 22.12.2006, ВВР, 2007, № 10, ст. 87
№ 1111-V від 31.05.2007, ВВР, 2007, № 44, ст. 512
№ 509-VI від 16.09.2008, ВВР, 2008, № 48, ст. 358
№ 514-VI від 17.09.2008, ВВР, 2008, № 50-51,
ст. 384
№ 661-VI від 12.12.2008, ВВР, 2009, № 15, ст. 190
№ 675-VI від 17.12.2008, ВВР, 2009, № 15, ст. 192
№ 692-VI від 18.12.2008, ВВР, 2009, № 17, ст. 236
№ 800-VI від 25.12.2008, ВВР, 2009, № 19, ст. 257
№ 1055-VI від 03.03.2009, ВВР, 2009, № 29, ст. 393
№ 1254-VI від 14.04.2009, ВВР, 2009, № 36-37,
ст. 511
№ 1390-VI від 21.05.2009, ВВР, 2009, № 39, ст. 559
№ 1559-VI від 17.11.2009, ВВР, 2010, № 1, ст. 2
№ 1568-VI від 25.06.2009, ВВР, 2010, № 1, ст. 5
№ 1617-VI від 24.07.2009, ВВР, 2010, № 2-3, ст. 11
№ 1702-VI від 05.11.2009, ВВР, 2010, № 5, ст. 40}

{Офіційне тлумачення до Кодексу див. в Рішенні
Конституційного Суду № 31-рп/2009 від 10.12.2009}

{Офіційне тлумачення до Кодексу див. в Рішенні
Конституційного Суду № 1-рп/2010 від 12.01.2010}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1822-VI від 21.01.2010, ВВР, 2010, № 10, ст. 106
№ 1878-VI від 11.02.2010, ВВР, 2010, № 18, ст. 141
№ 2257-VI від 14.05.2010, ВВР, 2010, № 28, ст. 354
№ 2258-VI від 18.05.2010, ВВР, 2010, № 29, ст. 392
№ 2289-VI від 01.06.2010, ВВР, 2010, № 33, ст. 471
№ 2328-VI від 15.06.2010, ВВР, 2010, № 32, ст. 449
№ 2367-VI від 29.06.2010, ВВР, 2010, № 34, ст. 486
№ 2398-VI від 01.07.2010, ВВР, 2010, № 38, ст. 509
№ 2435-VI від 06.07.2010, ВВР, 2010, № 46, ст. 539
№ 2457-VI від 08.07.2010, ВВР, 2010, № 48, ст. 564
№ 2510-VI від 09.09.2010, ВВР, 2011, № 4, ст. 20

№ 2518-VI від 09.09.2010, ВВР, 2011, № 4, ст. 22
№ 2527-VI від 21.09.2010, ВВР, 2011, № 5, ст. 29
№ 2555-VI від 23.09.2010, ВВР, 2011, № 6, ст. 41
№ 2677-VI від 04.11.2010, ВВР, 2011, № 19-20,
ст. 142
№ 2735-VI від 02.12.2010, ВВР, 2011, № 21, ст. 144
№ 2741-VI від 02.12.2010, ВВР, 2011, № 18, ст. 123
№ 2756-VI від 02.12.2010, ВВР, 2011, № 23, ст. 160
№ 2825-VI від 21.12.2010, ВВР, 2011, № 27, ст. 228
№ 2850-VI від 22.12.2010, ВВР, 2011, № 28, ст. 252
№ 2938-VI від 13.01.2011, ВВР, 2011, № 32, ст. 313
№ 3166-VI від 17.03.2011, ВВР, 2011, № 38, ст. 385
№ 3234-VI від 19.04.2011, ВВР, 2011, № 42, ст. 433
№ 3262-VI від 21.04.2011, ВВР, 2011, № 43, ст. 445
№ 3263-VI від 21.04.2011, ВВР, 2011, № 43, ст. 446
№ 3323-VI від 12.05.2011, ВВР, 2011, № 45, ст. 479
№ 3384-VI від 19.05.2011, ВВР, 2011, № 46, ст. 512
№ 3390-VI від 19.05.2011, ВВР, 2011, № 47, ст. 531
№ 3436-VI від 31.05.2011, ВВР, 2011, № 50, ст. 542
№ 3461-VI від 02.06.2011, ВВР, 2011, № 51, ст. 578
№ 3565-VI від 05.07.2011, ВВР, 2012, № 5, ст. 34
№ 3610-VI від 07.07.2011, ВВР, 2012, № 7, ст. 53
№ 3795-VI від 22.09.2011, ВВР, 2012, № 21, ст. 197
№ 4176-VI від 20.12.2011, ВВР, 2012, № 29, ст. 340
№ 4212-VI від 22.12.2011, ВВР, 2012, № 32-33,
ст. 413
№ 4220-VI від 22.12.2011, ВВР, 2012, № 29, ст. 345
№ 4416-VI від 21.02.2012, ВВР, 2012, № 42, ст. 522
№ 4652-VI від 13.04.2012, ВВР, 2013, № 21, ст. 208
№ 4765-VI від 17.05.2012, ВВР, 2013, № 15, ст. 99}

{Офіційне тлумачення до Кодексу див. в Рішенні
Конституційного Суду № 14-рп/2012 від
03.07.2012}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 5042-VI від 04.07.2012, ВВР, 2013, № 26, ст. 264
№ 5080-VI від 05.07.2012, ВВР, 2013, № 29, ст. 337
№ 5178-VI від 06.07.2012, ВВР, 2013, № 39, ст. 517
№ 5284-VI від 18.09.2012, ВВР, 2013, № 37, ст. 488
№ 5405-VI від 02.10.2012, ВВР, 2013, № 40, ст. 540
№ 5463-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 4, ст. 61
№ 5477-VI від 06.11.2012, ВВР, 2013, № 50, ст. 693
№ 5495-VI від 20.11.2012, ВВР, 2013, № 50, ст. 698
№ 245-VII від 16.05.2013, ВВР, 2014, № 12, ст. 178
№ 402-VII від 04.07.2013, ВВР, 2014, № 20-21,
ст. 708
№ 406-VII від 04.07.2013, ВВР, 2014, № 20-21,
ст. 712
№ 642-VII від 10.10.2013, ВВР, 2014, № 22, ст. 773}

{Офіційне тлумачення до Кодексу див. в Рішенні
Конституційного Суду № 1-рп/2014 від 11.02.2014}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1170-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 22, ст. 816
№ 1206-VII від 15.04.2014, ВВР, 2014, № 24, ст. 885
№ 1255-VII від 13.05.2014, ВВР, 2014, № 27, ст. 912
№ 1258-VII від 13.05.2014, ВВР, 2014, № 28, ст. 936

№ 1508-VII від 17.06.2014, БВР, 2014, № 34, ст. 1167
 № 1673-VII від 02.09.2014, БВР, 2014, № 43, ст. 2037
 № 1702-VII від 14.10.2014, БВР, 2014, № 50-51, ст. 2057
 № 1709-VII від 20.10.2014, БВР, 2015, № 1, ст. 2
 № 189-VIII від 12.02.2015, БВР, 2015, № 16, ст. 112
 № 191-VIII від 12.02.2015, БВР, 2015, № 21, ст. 133
 № 289-VIII від 07.04.2015, БВР, 2015, № 25, ст. 188
 № 417-VIII від 14.05.2015, БВР, 2015, № 29, ст. 262
 № 424-VIII від 14.05.2015, БВР, 2015, № 30, ст. 270
 № 629-VIII від 16.07.2015, БВР, 2015, № 43, ст. 386
 № 675-VIII від 03.09.2015, БВР, 2015, № 45, ст. 410
 № 835-VIII від 26.11.2015, БВР, 2016, № 2, ст. 17
 № 901-VIII від 23.12.2015, БВР, 2016, № 4, ст. 44
 № 922-VIII від 25.12.2015, БВР, 2016, № 9, ст. 89
 № 1021-VIII від 18.02.2016, БВР, 2016, № 11, ст. 129
 № 1404-VIII від 02.06.2016, БВР, 2016, № 30, ст. 542
 № 1414-VIII від 14.06.2016, БВР, 2016, № 32, ст. 555
 № 1533-VIII від 20.09.2016, БВР, 2016, № 44, ст. 747
 № 1666-VIII від 06.10.2016, БВР, 2016, № 47, ст. 800
 № 1734-VIII від 15.11.2016, БВР, 2017, № 1, ст. 2
 № 1982-VIII від 23.03.2017, БВР, 2017, № 18, ст. 222
 № 1983-VIII від 23.03.2017, БВР, 2017, № 25, ст. 289
 № 1984-VIII від 23.03.2017, БВР, 2018, № 10, ст. 52
 № 1999-VIII від 05.04.2017, БВР, 2017, № 24, ст. 277
 № 2147-VIII від 03.10.2017, БВР, 2017, № 48, ст. 436
 № 2205-VIII від 14.11.2017, БВР, 2017, № 51-52, ст. 448
 № 2210-VIII від 16.11.2017, БВР, 2018, № 6-7, ст. 38
 № 2234-VIII від 07.12.2017, БВР, 2018, № 6-7, ст. 40
 № 2269-VIII від 18.01.2018, БВР, 2018, № 12, ст. 68
 № 2275-VIII від 06.02.2018, БВР, 2018, № 13, ст. 69
 № 2478-VIII від 03.07.2018, БВР, 2018, № 46, ст. 368
 № 2505-VIII від 12.07.2018, БВР, 2018, № 38, ст. 280
 № 2581-VIII від 02.10.2018, БВР, 2018, № 46, ст. 371
 Кодексом
 № 2597-VIII від 18.10.2018, БВР, 2019, № 19, ст. 74
 Законами
 № 2628-VIII від 23.11.2018, БВР, 2018, № 49, ст. 399
 № 2694-VIII від 28.02.2019, БВР, 2019, № 16, ст. 69
 № 111-IX від 19.09.2019, БВР, 2019, № 42, ст. 236
 № 123-IX від 20.09.2019, БВР, 2019, № 45, ст. 290
 № 124-IX від 20.09.2019, БВР, 2019, № 46, ст. 295
 № 132-IX від 20.09.2019, БВР, 2019, № 46, ст. 299
 № 157-IX від 03.10.2019, БВР, 2020, № 4, ст. 25
 № 159-IX від 03.10.2019, БВР, 2019, № 47, ст. 312
 № 198-IX від 17.10.2019, БВР, 2019, № 50, ст. 356
 № 263-IX від 31.10.2019, БВР, 2020, № 2, ст. 5
 № 340-IX від 05.12.2019, БВР, 2020, № 12, ст. 66
 № 361-IX від 06.12.2019, БВР, 2020, № 25, ст. 171

№ 421-IX від 20.12.2019, БВР, 2020, № 27, ст. 176
 № 440-IX від 14.01.2020, БВР, 2020, № 28, ст. 188
 № 540-IX від 30.03.2020, БВР, 2020, № 18, ст. 123
 № 552-IX від 31.03.2020, БВР, 2020, № 20, ст. 142
 № 553-IX від 13.04.2020, БВР, 2020, № 19, ст. 126
 № 590-IX від 13.05.2020, БВР, 2020, № 40, ст. 314
 № 691-20 від 16.06.2020, БВР, 2020, № 43, ст. 370
 № 692-IX від 16.06.2020, БВР, 2020, № 43, ст. 371
 № 720-IX від 17.06.2020, БВР, 2020, № 47, ст. 408
 № 738-IX від 19.06.2020
 № 815-IX від 21.07.2020, БВР, 2020, № 51, ст. 481
 № 816-IX від 21.07.2020, БВР, 2020, № 52, ст. 496
 № 819-IX від 21.07.2020, БВР, 2020, № 52, ст. 497 –
 щодо введення в дію див. пункт 1 розділу X
 № 942-IX від 03.11.2020
 № 1089-IX від 16.12.2020
 № 1174-IX від 02.02.2021
 № 1201-IX від 04.02.2021}

{Щодо визнання конституційними окремих положень див. Рішення Конституційного Суду України № 2-р(II)/2021 від 28.04.2021}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
 № 1423-IX від 28.04.2021
 № 1434-IX від 29.04.2021, БВР, 2021, № 31, ст. 247
 № 1591-IX від 30.06.2021 – вводиться в дію з 01.08.2022
 № 1630-IX від 13.07.2021, БВР, 2021, № 46, ст. 378
 № 1667-IX від 15.07.2021
 № 1720-IX від 08.09.2021, БВР, 2021, № 50, ст. 394
 № 1887-IX від 17.11.2021
 № 2120-IX від 15.03.2022
 № 2191-IX від 14.04.2022
 № 2079-IX від 17.02.2022}

{Щодо визнання конституційними окремих положень див. Рішення Конституційного Суду України № 6-р(II)/2022 від 22.06.2022}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
 № 2347-IX від 01.07.2022
 № 2465-IX від 27.07.2022
 № 2518-IX від 15.08.2022
 № 2811-IX від 01.12.2022}

{Зміни по Закону № 1909-IX від 18.11.2021, що вводяться в дію з 01.01.2024, не внесені}

{Зміни до Кодексу, що набирають чинності 31.12.2023, додатково див. в Законі № 2801-IX від 01.12.2022}

{У тексті Кодексу слова «орган державної податкової служби» в усіх відмінках і числах замінено словами «орган доходів і зборів» у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 406-VII від 04.07.2013}

{У главах 35, 37 Кодексу слова «передача (програма)» у всіх відмінках і числах замінено словом «програма» у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 2811-IX від 01.12.2022}

Зміст

КНИГА ПЕРША

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

РОЗДІЛ І

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Глава 1

ЦИВІЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Стаття 1. Відносини, що регулюються цивільним законодавством	11
Стаття 2. Учасники цивільних відносин.	12
Стаття 3. Загальні засади цивільного законодавства	13
Стаття 4. Акти цивільного законодавства України	14
Стаття 5. Дія актів цивільного законодавства у часі	15
Стаття 6. Акти цивільного законодавства і договір	17
Стаття 7. Звичай	18
Стаття 8. Аналогія	19
Стаття 9. Застосування ЦК до врегулювання відносин у сферах господарювання, використання природних ресурсів, охорони довкілля, а також до трудових та сімейних відносин.	19
Стаття 10. Міжнародні договори	20

Глава 2

ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ. ЗДІЙСНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ

Стаття 11. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків.	21
Стаття 12. Здійснення цивільних прав	24
Стаття 13. Межі здійснення цивільних прав	25
Стаття 14. Виконання цивільних обов'язків	27

Глава 3

ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ

Стаття 15. Право на захист цивільних прав та інтересів.	28
Стаття 16. Захист цивільних прав та інтересів судом	29
Стаття 17. Захист цивільних прав та інтересів Президентом України, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим або органами місцевого самоврядування	31
Стаття 18. Захист цивільних прав нотаріусом	32
Стаття 19. Самозахист цивільних прав.	32
Стаття 20. Здійснення права на захист	33
Стаття 21. Визнання незаконним правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування	34
Стаття 22. Відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди	34
Стаття 23. Відшкодування моральної шкоди.	36

РОЗДІЛ II ОСОБИ

Підрозділ 1 ФІЗИЧНА ОСОБА

Глава 4

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ФІЗИЧНУ ОСОБУ

Стаття 24. Поняття фізичної особи	38
Стаття 25. Цивільна правоздатність фізичної особи	38
Стаття 26. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи	39
Стаття 27. Запобігання обмеженню можливості фізичної особи мати цивільні права та обов'язки	40
Стаття 28. Ім'я фізичної особи	41
Стаття 29. Місце проживання фізичної особи.	42
Стаття 30. Цивільна дієздатність фізичної особи	44
Стаття 31. Часткова цивільна дієздатність фізичної особи, яка не досягла чотирнадцяти років	45
Стаття 32. Неповна цивільна дієздатність фізичної особи у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років	46
Стаття 33. Цивільна відповідальність неповнолітньої особи	47
Стаття 34. Повна цивільна дієздатність	48
Стаття 35. Надання повної цивільної дієздатності.	48
Стаття 36. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи	49
Стаття 37. Правові наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичної особи	50
Стаття 38. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена	51
Стаття 39. Визнання фізичної особи недієздатною	52
Стаття 40. Момент визнання фізичної особи недієздатною	53
Стаття 41. Правові наслідки визнання фізичної особи недієздатною	54
Стаття 42. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною	54
Стаття 43. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою	55
Стаття 44. Опіка над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, а також особи, зниклої безвісти.	56
Стаття 45. Скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою	57
Стаття 46. Оголошення фізичної особи померлою	57
Стаття 47. Правові наслідки оголошення фізичної особи померлою	59
Стаття 48. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою	59
Стаття 48 ¹ . Правові наслідки нездатності фізичної особи виконати свої майнові зобов'язання і погасити борги	61
Стаття 49. Акти цивільного стану	62

Глава 5

ФІЗИЧНА ОСОБА-ПІДПРИЄМЕЦЬ

Стаття 50. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності	64
Стаття 51. Застосування до підприємницької діяльності фізичних осіб нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб	65

Стаття 52. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи – підприємця	66
Стаття 53. Банкрутство фізичної особи – підприємця	67
Стаття 54. Управління майном, що використовується у підприємницькій діяльності, органом опіки та піклування	68

Глава 6 ОПІКА ТА ПІКЛУВАННЯ

Стаття 55. Завдання опіки та піклування	69
Стаття 56. Орган опіки та піклування	70
Стаття 57. Обов'язок повідомляти про фізичних осіб, які потребують опіки або піклування	72
Стаття 58. Фізичні особи, над якими встановлюється опіка	72
Стаття 59. Фізичні особи, над якими встановлюється піклування	73
Стаття 60. Встановлення опіки та піклування судом	74
Стаття 61. Встановлення опіки та піклування органом опіки та піклування	75
Стаття 62. Місце встановлення опіки або піклування	76
Стаття 63. Призначення опікуна або піклувальника	76
Стаття 64. Фізична особа, яка не може бути опікуном або піклувальником	78
Стаття 65. Опіка або піклування над фізичною особою, щодо якої не призначено опікуна або піклувальника	79
Стаття 66. Опіка або піклування над фізичною особою, яка перебуває у спеціальному закладі	80
Стаття 67. Права та обов'язки опікуна	80
Стаття 68. Правочини, які не може вчиняти опікун	81
Стаття 69. Права та обов'язки піклувальника	82
Стаття 70. Правочини, на вчинення яких піклувальник не може давати згоду	83
Стаття 71. Правочини, які вчиняються з дозволу органу опіки та піклування	83
Стаття 72. Управління майном особи, над якою встановлено опіку	85
Стаття 73. Право опікуна та піклувальника на плату за виконання ними своїх обов'язків	86
Стаття 74. Опіка над майном	86
Стаття 75. Звільнення опікуна та піклувальника	87
Стаття 76. Припинення опіки	88
Стаття 77. Припинення піклування	89
Стаття 78. Надання дієздатній фізичній особі допомоги у здійсненні її прав та виконанні обов'язків	90
Стаття 79. Оскарження дій опікуна, рішень органу опіки та піклування	91

Підрозділ 2 ЮРИДИЧНА ОСОБА

Глава 7 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЮРИДИЧНУ ОСОБУ

Стаття 80. Поняття юридичної особи	92
Стаття 81. Види юридичних осіб	93
Стаття 82. Участь юридичних осіб публічного права у цивільних відносинах	94
Стаття 83. Організаційно-правові форми юридичних осіб	94
Стаття 84. Підприємницькі товариства	95
Стаття 85. Непідприємницькі товариства	96
Стаття 86. Здійснення підприємницької діяльності непадприємницькими товариствами та установами	98

Стаття 87. Створення юридичної особи	98
Стаття 88. Вимоги до змісту установчих документів	100
Стаття 89. Державна реєстрація юридичної особи	101
Стаття 90. Найменування юридичної особи	102
Стаття 91. Цивільна правоздатність юридичної особи	103
Стаття 92. Цивільна дієздатність юридичної особи	104
Стаття 93. Місцезнаходження юридичної особи	106
Стаття 94. Особисті немайнові права юридичної особи	106
Стаття 95. Філії та представництва	107
Стаття 96. Відповідальність юридичних осіб	108
Стаття 97. Управління товариством	109
Стаття 98. Загальні збори учасників товариства	110
Стаття 99. Виконавчий орган товариства	111
Стаття 100. Вихід та виключення з товариства	112
Стаття 101. Управління установою	113
Стаття 102. Передання майна установі	113
Стаття 103. Зміна мети установи та структури управління	114
Стаття 104. Припинення юридичної особи	115
Стаття 105. Виконання рішення про припинення юридичної особи	116
Стаття 106. Злиття, приєднання, поділ та перетворення юридичної особи	118
Стаття 107. Порядок припинення юридичної особи шляхом злиття, приєднання, поділу та перетворення	119
Стаття 108. Перетворення юридичної особи	121
Стаття 109. Виділ	121
Стаття 110. Ліквідація юридичної особи	122
Стаття 111. Порядок ліквідації юридичної особи	124
Стаття 112. Задоволення вимог кредиторів	126

Глава 8 ПІДПРИЄМНИЦЬКІ ТОВАРИСТВА

§ 1. Господарські товариства

1. Загальні положення

Стаття 113. Поняття та види господарських товариств	128
Стаття 114. Учасники господарського товариства	129
Стаття 115. Майно господарського товариства	130
Стаття 116. Права учасників господарського товариства	131
Стаття 117. Обов'язки учасників господарського товариства	133
Стаття 118. Залежне господарське товариство	134

2. Повне товариство

Стаття 119. Поняття повного товариства	135
Стаття 120. Засновницький договір повного товариства	136
Стаття 121. Управління повним товариством	137
Стаття 122. Ведення справ повного товариства	138
Стаття 123. Розподіл прибутку та збитків повного товариства	139
Стаття 124. Відповідальність учасників повного товариства за його зобов'язаннями	140
Стаття 125. Зміни у складі учасників повного товариства	141
Стаття 126. Вихід з повного товариства	141
Стаття 127. Передання учасником частки (її частини) у складеному капіталі повного товариства	142

Стаття 128. Виключення зі складу учасників повного товариства	143
Стаття 129. Вибуття з повного товариства	143
Стаття 130. Розрахунки у разі виходу, виключення та вибуття з повного товариства	144
Стаття 131. Звернення стягнення на частину майна повного товариства, пропорційну частці учасника товариства у складеному капіталі.	145
Стаття 132. Ліквідація повного товариства	146

3. Командитне товариство

Стаття 133. Основні положення про командитне товариство	147
Стаття 134. Засновницький договір командитного товариства	148
Стаття 135. Учасники командитного товариства	149
Стаття 136. Управління командитним товариством	150
Стаття 137. Права та обов'язки вкладника командитного товариства	151
Стаття 138. Відповідальність вкладника командитного товариства	153
Стаття 139. Ліквідація командитного товариства	154

5. Акціонерне товариство

Стаття 152. Поняття акціонерного товариства.	155
Стаття 153. Створення акціонерного товариства	157
Стаття 154. Статут акціонерного товариства	159
Стаття 156. Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства	160
Стаття 157. Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства	161
Стаття 158. Обмеження щодо випуску цінних паперів та щодо виплати дивідендів.	162
Стаття 159. Загальні збори акціонерів	163
Стаття 160. Наглядова рада акціонерного товариства	165
Стаття 161. Виконавчий орган акціонерного товариства.	166
Стаття 162. Аудиторська перевірка	167

§ 2. Виробничий кооператив

Стаття 163. Поняття виробничого кооперативу	168
Стаття 164. Установчі документи виробничого кооперативу	169
Стаття 165. Майно виробничого кооперативу	170
Стаття 166. Припинення членства у виробничому кооперативі і перехід паю	171

Підрозділ 3

УЧАСТЬ ДЕРЖАВИ, АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ

Глава 9

ПРАВОВІ ФОРМИ УЧАСТІ ДЕРЖАВИ, АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ

Стаття 167. Правові форми участі держави у цивільних відносинах	173
Стаття 168. Правові форми участі Автономної Республіки Крим у цивільних відносинах	174
Стаття 169. Правові форми участі територіальних громад у цивільних відносинах	175

Глава 10
ОРГАНИ ТА ПРЕДСТАВНИКИ, ЧЕРЕЗ ЯКИХ ДІЮТЬ ДЕРЖАВА,
АВТОНОМНА РЕСПУБЛІКА КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ
У ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ

Стаття 170. Органи, через які діє держава у цивільних відносинах	176
Стаття 171. Органи, через які діє Автономна Республіка Крим у цивільних відносинах	176
Стаття 172. Органи, через які діють територіальні громади у цивільних відносинах	177
Стаття 173. Представники держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад.	177

Глава 11
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ ДЕРЖАВИ,
АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Стаття 174. Відповідальність за зобов'язаннями держави	178
Стаття 175. Відповідальність за зобов'язаннями територіальних громад.	179
Стаття 176. Розмежування відповідальності за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад та створених ними юридичних осіб.	179

РОЗДІЛ III
ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Глава 12
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Стаття 177. Види об'єктів цивільних прав	181
Стаття 178. Обороздатність об'єктів цивільних прав.	182

Глава 13
РЕЧІ. МАЙНО

Стаття 179. Поняття речі.	183
Стаття 180. Тварини.	184
Стаття 181. Нерухомі та рухомі речі	185
Стаття 182. Державна реєстрація прав на нерухомість.	187
Стаття 183. Речі подільні та неподільні	190
Стаття 184. Речі, визначені індивідуальними або родовими ознаками	191
Стаття 185. Речі споживні та неспоживні	192
Стаття 186. Головна річ і приналежність	193
Стаття 187. Складові частини речі	196
Стаття 188. Складні речі	198
Стаття 189. Продукція, плоди та доходи.	198
Стаття 190. Майно	199
Стаття 191. Підприємство як єдиний майновий комплекс.	200
Стаття 192. Гроші (грошові кошти)	203
Стаття 193. Валютні цінності	205

Глава 14
ЦІННІ ПАПЕРИ

Стаття 194. Поняття цінного паперу.	207
Стаття 195. Групи та види цінних паперів.	207

Стаття 196. Вимоги до цінного паперу	210
Стаття 197. Права на цінний папір та права за цінним папером	210
Стаття 198. Виконання за цінним папером	212

Глава 15 НЕМАТЕРІАЛЬНІ БЛАГА

Стаття 199. Результати інтелектуальної, творчої діяльності	213
Стаття 200. Інформація	214
Стаття 201. Особисті немайнові блага	215

РОЗДІЛ IV ПРАВОЧИНИ. ПРЕДСТАВНИЦТВО

Глава 16 ПРАВОЧИНИ

§ 1. Загальні положення про правочини

Стаття 202. Поняття та види правочинів	217
Стаття 203. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину	218
Стаття 204. Презумпція правомірності правочину	219
Стаття 205. Форма правочину. Способи волевиявлення	220
Стаття 206. Правочини, які можуть вчинятися усно	221
Стаття 207. Вимоги до письмової форми правочину	221
Стаття 208. Правочини, які належить вчиняти у письмовій формі	223
Стаття 209. Нотаріальне посвідчення правочину	224
Стаття 210. Державна реєстрація правочину	225
Стаття 211. Місце вчинення правочину	226
Стаття 212. Правочини, щодо яких правові наслідки пов'язуються з настанням певної обставини	226
Стаття 213. Тлумачення змісту правочину	227
Стаття 214. Відмова від правочину	228

§ 2. Правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону

Стаття 215. Недійсність правочину	230
Стаття 216. Правові наслідки недійсності правочину	231
Стаття 217. Правові наслідки недійсності окремих частин правочину	232
Стаття 218. Правові наслідки недодержання вимоги щодо письмової форми правочину	232
Стаття 219. Правові наслідки недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення одностороннього правочину	233
Стаття 220. Правові наслідки недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору	234
Стаття 221. Правові наслідки вчинення правочину малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності	235
Стаття 222. Правові наслідки вчинення правочину неповнолітньою особою за межами її цивільної дієздатності	236
Стаття 223. Правові наслідки вчинення правочину фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, за межами її цивільної дієздатності	237
Стаття 224. Правові наслідки вчинення правочину без дозволу органу опіки та піклування	238

Стаття 225. Правові наслідки вчинення правочину дієздатною фізичною особою, яка у момент його вчинення не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними	239
Стаття 226. Правові наслідки вчинення правочину недієздатною фізичною особою	240
Стаття 227. Правові наслідки укладення юридичною особою правочину, якого вона не мала права вчиняти.	241
Стаття 228. Правові наслідки вчинення правочину, який порушує публічний порядок, вчинений з метою, що суперечить інтересам держави і суспільства	242
Стаття 229. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом помилки . . .	243
Стаття 230. Правові наслідки вчинення правочину під впливом обману	244
Стаття 231. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом насильства	244
Стаття 232. Правові наслідки правочину, який вчинено у результаті зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною.	245
Стаття 233. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом тяжкої обставини	246
Стаття 234. Правові наслідки фіктивного правочину	246
Стаття 235. Правові наслідки удаваного правочину	247
Стаття 236. Момент недійсності правочину	248

Глава 17 ПРЕДСТАВНИЦТВО

Стаття 237. Поняття та підстави представництва	248
Стаття 238. Правочини, які може вчиняти представник	250
Стаття 239. Правові наслідки вчинення правочину представником	250
Стаття 240. Передоручення	251
Стаття 241. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень	252
Стаття 242. Представництво за законом	253
Стаття 243. Комерційне представництво.	254
Стаття 244. Представництво за довіреністю	255
Стаття 245. Форма довіреності	256
Стаття 246. Довіреність юридичної особи	258
Стаття 247. Строк довіреності	258
Стаття 248. Припинення представництва за довіреністю	259
Стаття 249. Скасування довіреності	260
Стаття 250. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.	261

РОЗДІЛ V СТРОКИ ТА ТЕРМІНИ. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ

Глава 18 ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОБЧИСЛЕННЯ СТРОКІВ

Стаття 251. Поняття строку та терміну	263
Стаття 252. Визначення строку та терміну	265
Стаття 253. Початок перебігу строку	266
Стаття 254. Закінчення строку	267
Стаття 255. Порядок вчинення дій в останній день строку	269

Глава 19 ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ

Стаття 256. Поняття позовної давності	270
Стаття 257. Загальна позовна давність	271
Стаття 258. Спеціальна позовна давність	272
Стаття 259. Зміна тривалості позовної давності	273
Стаття 260. Обчислення позовної давності	274
Стаття 261. Початок перебігу позовної давності	275
Стаття 262. Позовна давність у разі заміन сторін у зобов'язанні.	279
Стаття 263. Зупинення перебігу позовної давності	280
Стаття 264. Переривання перебігу позовної давності.	283
Стаття 265. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду.	284
Стаття 266. Застосування позовної давності до додаткових вимог	286
Стаття 267. Наслідки спливу позовної давності	286
Стаття 268. Вимоги, на які позовна давність не поширюється	289

КНИГА ДРУГА ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Глава 20 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО СОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Стаття 269. Поняття особистого немайнового права	293
Стаття 270. Види особистих немайнових прав	295
Стаття 271. Зміст особистого немайнового права	296
Стаття 272. Здійснення особистих немайнових прав	297
Стаття 273. Забезпечення здійснення особистих немайнових прав.	298
Стаття 274. Обмеження особистих немайнових прав	299
Стаття 275. Захист особистого немайнового права	300
Стаття 276. Поновлення порушеного особистого немайнового права	302
Стаття 277. Спростування недостовірної інформації.	303
Стаття 278. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права.	312
Стаття 279. Правові наслідки невиконання рішення суду про захист особистого немайнового права	313
Стаття 280. Право фізичної особи, особисте немайнове право якої порушено, на відшкодування шкоди	315

Глава 21 ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПРИРОДНЕ ІСНУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Стаття 281. Право на життя	315
Стаття 282. Право на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю	319
Стаття 283. Право на охорону здоров'я	320
Стаття 284. Право на медичну допомогу	321
Стаття 285. Право на інформацію про стан свого здоров'я	323
Стаття 286. Право на таємницю про стан здоров'я	325
Стаття 287. Права фізичної особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я.	326
Стаття 288. Право на свободу	327
Стаття 289. Право на особисту недоторканність	329

Стаття 290. Право на донорство	330
Стаття 291. Право на сім'ю	332
Стаття 292. Право на опіку або піклування	333
Стаття 293. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля	334

Глава 22

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНЕ БУТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Стаття 294. Право на ім'я	336
Стаття 295. Право на зміну імені	337
Стаття 296. Право на використання імені	340
Стаття 297. Право на повагу до гідності та честі	342
Стаття 298. Повага до людини, яка померла	344
Стаття 299. Право на недоторканність ділової репутації	345
Стаття 300. Право на індивідуальність	346
Стаття 301. Право на особисте життя та його таємницю	347
Стаття 302. Право на інформацію	348
Стаття 303. Право на особисті папери	350
Стаття 304. Розпоряджання особистими паперами	352
Стаття 305. Право на ознайомлення з особистими паперами, які передані до фонду бібліотек або архівів	352
Стаття 306. Право на таємницю кореспонденції	354
Стаття 307. Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно, теле- та відеозйомок	356
Стаття 308. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах	358
Стаття 309. Право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості	359
Стаття 310. Право на місце проживання	360
Стаття 311. Право на недоторканність житла	361
Стаття 312. Право на вибір роду занять	364
Стаття 313. Право на свободу пересування	366
Стаття 314. Право на свободу об'єднання	369
Стаття 315. Право на мирні зібрання	370

КНИГА ТРЕТЯ

ПРАВО ВЛАСНОСТІ ТА ІНШІ РЕЧОВІ ПРАВА

РОЗДІЛ І ПРАВО ВЛАСНОСТІ

Глава 23

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАВО ВЛАСНОСТІ

Стаття 316. Поняття права власності	372
Стаття 317. Зміст права власності	373
Стаття 318. Суб'єкти права власності	373
Стаття 319. Здійснення права власності	374
Стаття 320. Використання власником свого майна для здійснення підприємницької діяльності	376
Стаття 321. Непорушність права власності	377
Стаття 322. Тягар утримання майна	378

Стаття 323. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна . . .	379
Стаття 324. Право власності Українського народу	380
Стаття 325. Право приватної власності	381
Стаття 326. Право державної власності	382
Стаття 327. Право комунальної власності	383

Глава 24

НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Стаття 328. Підстави набуття права власності	384
Стаття 329. Набуття права власності юридичною особою публічного права	385
Стаття 330. Набуття добросовісним набувачем права власності на майно, відчужене особою, яка не мала на це права	385
Стаття 331. Набуття права власності на новостворене майно та об'єкти незавершеного будівництва	386
Стаття 332. Набуття права власності на перероблену річ	387
Стаття 333. Привласнення загальнодоступних дарів природи	388
Стаття 334. Момент набуття права власності за договором	389
Стаття 335. Набуття права власності на безхазяйну річ	390
Стаття 336. Набуття права власності на рухому річ, від якої власник відмовився	392
Стаття 337. Знахідка	392
Стаття 338. Набуття права власності на знахідку	393
Стаття 339. Право особи, яка знайшла загублену річ, на винагороду та відшкодування витрат, пов'язаних із знахідкою	394
Стаття 340. Бездоглядна домашня тварина	395
Стаття 341. Набуття права власності на бездоглядну домашню тварину	396
Стаття 342. Відшкодування витрат на утримання бездоглядної домашньої тварини та виплата винагороди	396
Стаття 343. Набуття права власності на скарб	397
Стаття 344. Набувальна давність	398
Стаття 345. Набуття права власності у разі приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності	400

Глава 25

ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Стаття 346. Підстави припинення права власності	401
Стаття 347. Відмова від права власності	402
Стаття 348. Припинення права власності особи на майно, яке не може їй належати	403
Стаття 349. Припинення права власності внаслідок знищення майна	404
Стаття 350. Викуп земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, приватної власності для суспільних потреб чи їх примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності	404
Стаття 351. Припинення права власності на нерухоме майно у зв'язку з викупом для суспільних потреб чи примусовим відчуженням з мотивів суспільної необхідності земельної ділянки, на якій воно розміщене	405
Стаття 352. Викуп пам'ятки культурної спадщини	410
Стаття 353. Реквізиція	411
Стаття 354. Конфіскація	412

Глава 26

ПРАВО СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Стаття 355. Поняття і види права спільної власності	413
Стаття 356. Право спільної часткової власності	414
Стаття 357. Визначення часток у праві спільної часткової власності	415
Стаття 358. Здійснення права спільної часткової власності	416
Стаття 359. Плоди, продукція та доходи від використання майна, \ що є у спільної часткової власності	418
Стаття 360. Утримання майна, що є у спільній частковій власності	418
Стаття 361. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності	419
Стаття 362. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності	419
Стаття 363. Момент переходу частки у праві спільної часткової власності до набувача за договором	421
Стаття 364. Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності	422
Стаття 365. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників	423
Стаття 366. Звернення стягнення на частку у майні, що є у спільній частковій власності	424
Стаття 367. Поділ майна, що є у спільній частковій власності	425
Стаття 368. Право спільної сумісної власності	426
Стаття 369. Здійснення права спільної сумісної власності	427
Стаття 370. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності	429
Стаття 371. Звернення стягнення на частку майна, що є у спільній сумісній власності	430
Стаття 372. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності	430

Глава 27

ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ (ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ)

Стаття 373. Земля (земельна ділянка) як об'єкт права власності	431
Стаття 374. Суб'єкти права власності на землю (земельну ділянку)	433
Стаття 375. Право власника на забудову земельної ділянки	434
Стаття 376. Самочинне будівництво	435
Стаття 377. Право на земельну ділянку у разі набуття права власності на житловий будинок, будівлю або споруду, що розміщені на ній	437
Стаття 378. Припинення права власності на земельну ділянку	438

Глава 28

ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ЖИТЛО

Стаття 379. Поняття житла	439
Стаття 380. Житловий будинок як об'єкт права власності	439
Стаття 381. Садиба як об'єкт права власності	440
Стаття 382. Квартира як об'єкт права власності	440
Стаття 383. Права власника житлового будинку, квартири	441
Стаття 384. Права житлово-будівельного (житлового) кооперативу та їх членів на квартиру в будинку кооперативу	442
Стаття 385. Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку	443

Глава 29

ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Стаття 386. Засади захисту права власності	444
--	-----

Стаття 387. Право власника на витребування майна із чужого незаконного володіння	446
Стаття 388. Право власника на витребування майна від добросовісного набувача ..	448
Стаття 389. Витребування грошей та цінних паперів	450
Стаття 390. Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння	451
Стаття 391. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння	452
Стаття 392. Визнання права власності	454
Стаття 393. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності ..	545
Стаття 394. Відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності. .	456

РОЗДІЛ II РЕЧОВІ ПРАВА НА ЧУЖЕ МАЙНО

Глава 30

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО РЕЧОВІ ПРАВА НА ЧУЖЕ МАЙНО

Стаття 395. Види речових прав на чуже майно	458
Стаття 396. Захист речових прав на чуже майно	459

Глава 31

ПРАВО ВОЛОДІННЯ ЧУЖИМ МАЙНОМ

Стаття 397. Суб'єкти права володіння чужим майном	460
Стаття 398. Виникнення права володіння	460
Стаття 399. Припинення права володіння	461
Стаття 400. Обов'язок недобросовісного володільця негайно повернути майно особі, яка має на нього право власності чи інше право або яка є добросовісним володільцем	462

Глава 32

ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЧУЖИМ МАЙНОМ

Стаття 401. Поняття користування чужим майном	463
Стаття 402. Встановлення сервітуту	463
Стаття 403. Зміст сервітуту	465
Стаття 404. Право користування чужою земельною ділянкою або іншим нерухомим майном	466
Стаття 405. Право членів сім'ї власника житла на користування цим житлом	467
Стаття 406. Припинення сервітуту	468

Глава 33

ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЧУЖОЮ ЗЕМЕЛЬНОЮ ДІЛЯНКОЮ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПОТРЕБ

Стаття 407. Підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб	469
Стаття 408. Строк договору про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб	470
Стаття 409. Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої у користування для сільськогосподарських потреб	471
Стаття 410. Права та обов'язки землекористувача	472

Стаття 411. Право землекористувача на відчуження права користування земельною ділянкою	473
Стаття 412. Припинення права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб	475

Глава 34

ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЧУЖОЮ ЗЕМЕЛЬНОЮ ДІЛЯНКОЮ ДЛЯ ЗАБУДОВИ

Стаття 413. Підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови	477
Стаття 414. Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої для забудови	478
Стаття 415. Права та обов'язки землекористувача	479
Стаття 416. Припинення права користування земельною ділянкою для забудови	480
Стаття 417. Правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою	480

КНИГА ЧЕТВЕРТА

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Глава 35

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Стаття 418. Поняття права інтелектуальної власності	482
Стаття 419. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності	483
Стаття 420. Об'єкти права інтелектуальної власності	484
Стаття 421. Суб'єкти права інтелектуальної власності	485
Стаття 422. Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності	485
Стаття 423. Особисті немайнові права інтелектуальної власності	486
Стаття 424. Майнові права інтелектуальної власності	487
Стаття 425. Строк чинності прав інтелектуальної власності	488
Стаття 426. Використання об'єкта права інтелектуальної власності	489
Стаття 427. Передання майнових прав інтелектуальної власності	490
Стаття 428. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам	491
Стаття 429. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору	491
Стаття 430. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням	492
Стаття 431. Наслідки порушення права інтелектуальної власності	493
Стаття 432. Захист права інтелектуальної власності судом	494

Глава 36

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ЛІТЕРАТУРНИЙ, ХУДОЖНІЙ ТА ІНШИЙ ТВІР (АВТОРСЬКЕ ПРАВО)

Стаття 433. Об'єкти авторського права	495
Стаття 434. Твори, які не є об'єктами авторського права	497
Стаття 435. Суб'єкти авторського права	498
Стаття 436. Співавторство	498
Стаття 437. Виникнення авторського права	499
Стаття 438. Особисті немайнові права автора	500
Стаття 439. Забезпечення недоторканності твору	501

Стаття 440. Майнові права інтелектуальної власності на твір	502
Стаття 441. Використанням твору є його	503
Стаття 442. Опублікування твору (випуск твору у світ)	504
Стаття 443. Використання твору за згодою автора	505
Стаття 444. Випадки правомірного використання твору без згоди автора.....	505
Стаття 445. Право автора на плату за використання його твору	507
Стаття 446. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір.....	508
Стаття 447. Правові наслідки закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір.....	508
Стаття 448. Право автора на частку від суми продажу оригіналу твору	509

Глава 37

**ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ВИКОНАННЯ,
ФОНОГРАМУ, ВІДЕОГРАМУ ТА ПРОГРАМУ (ПЕРЕДАЧУ)
ОРГАНІЗАЦІЇ МОВЛЕННЯ (СУМІЖНІ ПРАВА)**

Стаття 449. Об'єкти суміжних прав	510
Стаття 450. Суб'єкти суміжних прав	511
Стаття 451. Виникнення суміжних прав	512
Стаття 452. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав ..	513
Стаття 453. Використання виконання	514
Стаття 454. Використання фонограми, відеограми	515
Стаття 455. Використання передачі (програми) організації мовлення	518
Стаття 456. Строки чинності суміжних майнових прав	518

Глава 38

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА НАУКОВЕ ВІДКРИТТЯ

Стаття 457. Поняття наукового відкриття	520
Стаття 458. Право на наукове відкриття	520

Глава 39

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ВИНАХІД, КОРИСНУ МОДЕЛЬ, ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК

Стаття 459. Придатність винаходу для набуття права інтелектуальної власності на нього	522
Стаття 460. Придатність корисної моделі для набуття права інтелектуальної власності на неї	523
Стаття 461. Придатність промислового зразка для набуття права інтелектуальної власності на нього	523
Стаття 462. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок	524
Стаття 463. Суб'єкти права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок	526
Стаття 464. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок	526
Стаття 465. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок	528
Стаття 466. Дostroкове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок	529

Стаття 467. Правові наслідки припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок	530
Стаття 468. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок	531
Стаття 469. Визнання прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок недійсними	531
Стаття 470. Право попереднього користувача на винахід, корисну модель, промисловий зразок	532

Глава 40

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА КОМПОНУВАННЯ НАПІВПРОВІДНИКОВОГО ВИРОБУ

Стаття 471. Придатність компонування напівпровідникового виробу для набуття права інтелектуальної власності на нього	533
Стаття 472. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу	534
Стаття 473. Суб'єкти права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу	535
Стаття 474. Майнові права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу	536
Стаття 475. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу	538
Стаття 476. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу	538
Стаття 477. Правові наслідки спливу строку чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу	539
Стаття 478. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу	540
Стаття 479. Визнання прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу недійсними	541
Стаття 480. Право попереднього користувача на компонування напівпровідникового виробу	541

Глава 41

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКУ ПРОПОЗИЦІЮ

Стаття 481. Поняття та об'єкти раціоналізаторської пропозиції	542
Стаття 482. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції	544
Стаття 483. Суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію	544
Стаття 484. Права суб'єктів права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію	545

Глава 42

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА СОРТ РОСЛИН, ПОРОДУ ТВАРИН

Стаття 485. Види прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин	546
---	-----

Стаття 486. Суб'єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин	547
Стаття 487. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин, засвідчені патентом	548
Стаття 488. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин	550

Глава 43 ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА КОМЕРЦІЙНЕ НАЙМЕНУВАННЯ

Стаття 489. Правова охорона комерційного найменування	551
Стаття 490. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування	552
Стаття 491. Припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування	554

Глава 44 ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ТОРГОВЕЛЬНУ МАРКУ

Стаття 492. Торговельна марка	554
Стаття 493. Суб'єкти права інтелектуальної власності на торговельну марку	556
Стаття 494. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку	556
Стаття 495. Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку	558
Стаття 496. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку	559
Стаття 497. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку	560
Стаття 498. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку	561
Стаття 499. Визнання прав інтелектуальної власності на торговельну марку недійсними	561
Стаття 500. Право попереднього користувача на торговельну марку	562

Глава 45 ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ГЕОГРАФІЧНЕ ЗАЗНАЧЕННЯ

Стаття 501. Набуття права інтелектуальної власності на географічне зазначення	563
Стаття 502. Суб'єкти права інтелектуальної власності на географічне зазначення	564
Стаття 503. Права інтелектуальної власності на географічне зазначення	565
Стаття 504. Строк чинності права інтелектуальної власності на географічне зазначення	566

Глава 46 ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ

Стаття 505. Поняття комерційної таємниці	567
Стаття 506. Майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю	568

Стаття 507. Охорона комерційної таємниці органами державної влади	569
Стаття 508. Строк чинності права інтелектуальної власності на комерційну таємницю	569

КНИГА П'ЯТА ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО

РОЗДІЛ І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Глава 47

ПОНЯТТЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. СТОРОНИ У ЗОБОВ'ЯЗАННІ

Стаття 509. Поняття зобов'язання та підстави його виникнення	570
Стаття 510. Сторони у зобов'язанні	571
Стаття 511. Третя особа у зобов'язанні	573
Стаття 512. Підстави заміни кредитора у зобов'язанні	573
Стаття 513. Форма правочину щодо заміни кредитора у зобов'язанні	574
Стаття 514. Обсяг прав, що переходять до нового кредитора у зобов'язанні	575
Стаття 515. Зобов'язання, в яких заміна кредитора не допускається	575
Стаття 516. Порядок заміни кредитора у зобов'язанні	576
Стаття 517. Докази прав нового кредитора у зобов'язанні	576
Стаття 518. Заперечення боржника проти вимоги нового кредитора у зобов'язанні	577
Стаття 519. Відповідальність первісного кредитора у зобов'язанні	577
Стаття 520. Заміна боржника у зобов'язанні	578
Стаття 521. Форма правочину щодо заміни боржника у зобов'язанні	578
Стаття 522. Заперечення нового боржника у зобов'язанні проти вимоги кредитора	578
Стаття 523. Правові наслідки заміни боржника у зобов'язанні, забезпеченому порукою або заставою	579
Стаття 524. Валюта зобов'язання	581
Стаття 525. Недопустимість односторонньої відмови від зобов'язання	581

Глава 48

ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Стаття 526. Загальні умови виконання зобов'язання	581
Стаття 527. Виконання зобов'язання належними сторонами	583
Стаття 528. Виконання обов'язку боржника іншою особою	584
Стаття 529. Виконання зобов'язання частинами	585
Стаття 530. Строк (термін) виконання зобов'язання	586
Стаття 531. Дострокове виконання зобов'язання	587
Стаття 532. Місце виконання зобов'язання	587
Стаття 533. Валюта виконання грошового зобов'язання	588
Стаття 534. Черговість погашення вимог за грошовим зобов'язанням	589
Стаття 535. Збільшення суми, що виплачується фізичній особі за грошовим зобов'язанням	589
Стаття 536. Проценти	590
Стаття 537. Виконання зобов'язання внесенням боргу в депозит нотаріуса, нотаріальної контори або на рахунок ескроу	591
Стаття 538. Зустрічне виконання зобов'язання	593
Стаття 539. Виконання альтернативного зобов'язання	594

Стаття 540. Виконання зобов'язання, в якому беруть участь кілька кредиторів або кілька боржників	594
Стаття 541. Солідарне зобов'язання	595
Стаття 542. Солідарна вимога кредиторів	596
Стаття 543. Солідарний обов'язок боржників	597
Стаття 544. Право боржника, який виконав солідарний обов'язок, на зворотну вимогу	598
Стаття 545. Підтвердження виконання зобов'язання	599

Глава 49

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

§ 1. Загальні положення про забезпечення виконання зобов'язання

Стаття 546. Види забезпечення виконання зобов'язання	600
Стаття 547. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання	601
Стаття 548. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язання	603

§ 2. Неустойка

Стаття 549. Поняття неустойки	604
Стаття 550. Підстави виникнення права на неустойку	606
Стаття 551. Предмет неустойки	606
Стаття 552. Правові наслідки сплати (передання) неустойки	608

§ 3. Поручка

Стаття 553. Договір поруки	608
Стаття 554. Правові наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого поручкою ..	610
Стаття 555. Права та обов'язки поручителя у разі пред'явлення до нього вимоги	611
Стаття 556. Права поручителя, який виконав зобов'язання	612
Стаття 557. Повідомлення поручителя про виконання зобов'язання боржником ..	613
Стаття 558. Оплата послуг поручителя	613
Стаття 559. Припинення поруки	613

§ 4. Гарантія

Стаття 560. Поняття гарантії	617
Стаття 561. Строк дії гарантії	618
Стаття 562. Незалежність гарантії від основного зобов'язання	619
Стаття 563. Правові наслідки порушення боржником зобов'язання, забезпеченого гарантією	619
Стаття 564. Обов'язки гаранта під час розгляду вимоги кредитора	621
Стаття 565. Право гаранта на відмову в задоволенні вимоги кредитора	622
Стаття 566. Обов'язок гаранта	623
Стаття 567. Оплата послуг гаранта	624
Стаття 568. Припинення гарантії	624
Стаття 569. Право гаранта на зворотну вимогу до боржника	625

§ 5. Завдаток

Стаття 570. Поняття завдатку	625
Стаття 571. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком	627
Стаття 572. Поняття застави	628
Стаття 573. Забезпечення майбутньої вимоги	628
Стаття 574. Підстави виникнення застави	629
Стаття 575. Окремі види застав	630

Стаття 576. Предмет застави	631
Стаття 577. Нотаріальне посвідчення договору застави та реєстрація застави	633
Стаття 578. Застава майна, що є у спільній власності	634
Стаття 579. Заміна предмета застави	634
Стаття 580. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета застави	635
Стаття 581. Страхування предмета застави	635
Стаття 582. Оцінка предмета застави	635
Стаття 583. Сторони у договорі застави	636
Стаття 584. Зміст договору застави	637
Стаття 585. Момент виникнення права застави	637
Стаття 586. Користування та розпоряджання предметом застави	638
Стаття 587. Обов'язки володільця предмета застави	639
Стаття 588. Наступна застава	639
Стаття 589. Правові наслідки невиконання зобов'язання, забезпеченого заставою	640
Стаття 590. Звернення стягнення на предмет застави	640
Стаття 591. Реалізація предмета застави	642
Стаття 592. Дострокове виконання зобов'язання, забезпеченого заставою	642
Стаття 593. Припинення права застави	643

§ 7. Притримання

Стаття 594. Право притримання	644
Стаття 595. Обов'язки кредитора, який притримує річ у себе	647
Стаття 596. Розпорядження річчю, яку притримує кредитор	648
Стаття 597. Задоволення вимог за рахунок речі, яку притримує кредитор	648

§ 8. Довірча власність

Стаття 597 ¹ . Право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язання за кредитним договором	649
Стаття 597 ² . Об'єкт довірчої власності	651
Стаття 597 ³ . Виникнення довірчої власності	652
Стаття 597 ⁴ . Користування об'єктом довірчої власності	653
Стаття 597 ⁵ . Обов'язки користувача	654
Стаття 597 ⁶ . Правові наслідки порушення зобов'язання боржником	655
Стаття 597 ⁷ . Обов'язкове звернення стягнення на об'єкт довірчої власності	656
Стаття 597 ⁸ . Порядок звернення стягнення на об'єкт довірчої власності	657
Стаття 597 ⁹ . Особливості звернення стягнення на житлові приміщення	659
Стаття 597 ¹⁰ . Звернення стягнення на об'єкт довірчої власності на вимогу третіх осіб	660
Стаття 597 ¹¹ . Припинення довірчої власності	661
Стаття 597 ¹² . Відступлення прав довірчого власника	662
Стаття 597 ¹³ . Придбання майна у довірчу власність в інтересах іншої особи	662

Глава 50

ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Стаття 598. Підстави припинення зобов'язання	663
Стаття 599. Припинення зобов'язання виконанням	666
Стаття 600. Припинення зобов'язання переданням відступного	666
Стаття 601. Припинення зобов'язання зарахуванням	667
Стаття 602. Недопустимість зарахування зустрічних вимог	668
Стаття 603. Зарахування у разі заміни кредитора	669

Стаття 604. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін	669
Стаття 605. Припинення зобов'язання прощенням боргу	671
Стаття 606. Припинення зобов'язання поєднанням боржника і кредитора в одній особі	672
Стаття 607. Припинення зобов'язання неможливістю його виконання	672
Стаття 608. Припинення зобов'язання смертю фізичної особи	673
Стаття 609. Припинення зобов'язання ліквідацією юридичної особи	673

Глава 51

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПОРУШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Стаття 610. Порухення зобов'язання	674
Стаття 611. Правові наслідки порушення зобов'язання	674
Стаття 612. Прострочення боржника	676
Стаття 613. Прострочення кредитора	677
Стаття 614. Вина як підстава відповідальності за порушення зобов'язання	678
Стаття 615. Одностороння відмова від зобов'язання	678
Стаття 616. Правові наслідки порушення зобов'язання з вини кредитора	680
Стаття 617. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання ..	681
Стаття 618. Відповідальність боржника за дії інших осіб	682
Стаття 619. Субсидіарна відповідальність	682
Стаття 620. Правові наслідки невиконання обов'язку передати річ, визначену індивідуальними ознаками	684
Стаття 621. Виконання зобов'язання за рахунок боржника	684
Стаття 622. Відповідальність і виконання зобов'язання в натурі	685
Стаття 623. Відшкодування збитків, завданих порушенням зобов'язання	685
Стаття 624. Збитки і неустойка	686
Стаття 625. Відповідальність за порушення грошового зобов'язання	687

Розділ II

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДОГОВОРИ

Глава 52

ПОНЯТТЯ ТА УМОВИ ДОГОВОРУ

Стаття 626. Поняття та види договору	690
Стаття 627. Свобода договору	691
Стаття 628. Зміст договору	692
Стаття 629. Обов'язковість договору	694
Стаття 630. Типові умови договору	694
Стаття 631. Строк договору	695
Стаття 632. Ціна	697
Стаття 633. Публічний договір	698
Стаття 634. Договір приєднання	699
Стаття 635. Попередній договір	700
Стаття 636. Договір на користь третьої особи	702
Стаття 637. Тлумачення умов договору	704

Глава 53

УКЛАДЕННЯ, ЗМІНА І РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ

Стаття 638. Укладення договору	705
Стаття 639. Форма договору	707

Стаття 640. Момент укладення договору	709
Стаття 641. Пропозиція укласти договір	709
Стаття 642. Прийняття пропозиції	712
Стаття 643. Укладення договору за пропозицією, в якій вказаний строк для відповіді	713
Стаття 644. Укладення договору за пропозицією, в якій не вказаний строк для відповіді	714
Стаття 645. Відповідь про прийняття пропозиції, яка одержана із запізненням	715
Стаття 646. Відповідь про згоду укласти договір на інших умовах	716
Стаття 647. Місце укладення договору	716
Стаття 648. Договір та правові акти органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування	717
Стаття 649. Вирішення переддоговірних спорів	717
Стаття 650. Укладення договорів на організованих ринках капіталу та організованих товарних ринках, аукціонах, конкурсах	718
Стаття 650 ¹ . Запевнення щодо договору	720
Стаття 651. Підстави для зміни або розірвання договору	722
Стаття 652. Зміна або розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин	725
Стаття 653. Правові наслідки зміни або розірвання договору	727
Стаття 654. Форма зміни або розірвання договору	729

Розділ III ОКРЕМІ ВИДИ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Підрозділ 1 ДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Глава 54 КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ

§ 1. Загальні положення про купівлю-продаж

Стаття 655. Договір купівлі-продажу	730
Стаття 656. Предмет договору купівлі-продажу	732
Стаття 657. Форма окремих видів договорів купівлі-продажу	734
Стаття 658. Право продажу товару	734
Стаття 658 ¹ . Придбання права на одностороннє розірвання договору	735
Стаття 659. Обов'язок продавця попередити покупця про права третіх осіб на товар	736
Стаття 660. Обов'язки покупця і продавця у разі пред'явлення третьою особою позову про витребування товару	737
Стаття 661. Відповідальність продавця у разі відсудження товару у покупця	738
Стаття 662. Обов'язок продавця передати товар покупцеві	738
Стаття 663. Строк виконання обов'язку передати товар	739
Стаття 664. Момент виконання обов'язку продавця передати товар	740
Стаття 665. Правові наслідки відмови продавця передати товар	741
Стаття 666. Правові наслідки невиконання продавцем обов'язку передати приналежності товару та документи, що стосуються товару	741
Стаття 667. Обов'язок продавця зберігати проданий товар	743
Стаття 668. Перехід ризику випадкового знищення або випадкового пошкодження товару	744
Стаття 669. Кількість товару	745
Стаття 670. Правові наслідки порушення умови договору щодо кількості товару	746

Стаття 671. Асортимент товару	747
Стаття 672. Правові наслідки порушення умови договору щодо асортименту товару	748
Стаття 673. Якість товару	749
Стаття 674. Підтвердження відповідності товару вимогам законодавства	751
Стаття 675. Гарантії якості товару	751
Стаття 676. Обчислення гарантійного строку	752
Стаття 677. Строк придатності товару	753
Стаття 678. Правові наслідки передання товару неналежної якості	754
Стаття 679. Недоліки товару, за які відповідає продавець	755
Стаття 680. Строки виявлення недоліків і пред'явлення вимоги у зв'язку з недоліками проданого товару	756
Стаття 681. Позовна давність, що застосовується до вимог у зв'язку з недоліками проданого товару	758
Стаття 681 ¹ . Правові наслідки відкликання товару у покупця	758
Стаття 682. Комплектність товару	760
Стаття 683. Комплект товару	761
Стаття 684. Правові наслідки передання некомплектного товару	761
Стаття 685. Тара та упаковка за договором купівлі-продажу	763
Стаття 686. Правові наслідки передання товару з порушенням вимоги про тару та (або) упаковку	764
Стаття 687. Перевірка додержання продавцем умов договору купівлі-продажу ...	764
Стаття 688. Повідомлення продавця про порушення умов договору купівлі-продажу	766
Стаття 689. Обов'язок покупця прийняти товар	767
Стаття 690. Зберігання товару, не прийнятого покупцем	768
Стаття 691. Ціна товару	769
Стаття 692. Оплата товару	770
Стаття 693. Попередня оплата товару	771
Стаття 694. Продаж товару в кредит	773
Стаття 695. Особливості оплати товару з розстроченням платежу	775
Стаття 696. Страхування товару	776
Стаття 697. Збереження права власності за продавцем	777

§ 2. Роздрібна купівля-продаж

Стаття 698. Договір роздрібною купівлі-продажу	778
Стаття 699. Публічна пропозиція укласти договір купівлі-продажу	781
Стаття 700. Надання покупцеві інформації про товар	781
Стаття 701. Договір з умовою про прийняття покупцем товару у встановлений строк	784
Стаття 702. Продаж товару за зразками	784
Стаття 703. Продаж товарів з використанням автоматів	786
Стаття 704. Договір з умовою про доставку товару покупцеві	787
Стаття 705. Договір найму-продажу	788
Стаття 706. Ціна та оплата товару	790
Стаття 707. Обмін товару	791
Стаття 708. Права покупця у разі продажу йому товару неналежної якості	791
Стаття 709. Порядки і строки задоволення вимог покупця про заміну товару або усунення недоліків	793
Стаття 710. Відшкодування різниці в ціні у разі заміни товару, зменшення ціни і повернення товару неналежної якості	795

Стаття 711. Відповідальність за шкоду, завдану внаслідок недоліків товару.....	796
<i>§ 3. Поставка</i>	
Стаття 712. Договір поставки.....	797
<i>§ 4. Контрактація сільськогосподарської продукції</i>	
Стаття 713. Договір контрактації сільськогосподарської продукції.....	800
<i>§ 5. Постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу</i>	
Стаття 714. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.....	802
<i>§ 6. Міна</i>	
Стаття 715. Договір міни.....	804
Стаття 716. Правове регулювання міни.....	808

Глава 55 ДАРУВАННЯ

Стаття 717. Договір дарування.....	809
Стаття 718. Предмет договору дарування.....	809
Стаття 719. Форма договору дарування.....	810
Стаття 720. Сторони у договорі дарування.....	811
Стаття 721. Обов'язки дарувальника.....	812
Стаття 722. Прийняття дарунка.....	813
Стаття 723. Договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому.....	814
Стаття 724. Одностороння відмова від договору дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому.....	814
Стаття 725. Обов'язок обдаровуваного на користь третьої особи.....	815
Стаття 726. Правові наслідки порушення обдаровуванним обов'язку на користь третьої особи.....	816
Стаття 727. Розірвання договору дарування на вимогу дарувальника.....	816
Стаття 728. Позовна давність, що застосовується до вимог про розірвання договору дарування.....	817
Стаття 729. Пожертва.....	818
Стаття 730. Права жертвувача.....	818

Глава 56 РЕНТА

Стаття 731. Договір ренти.....	819
Стаття 732. Форма договору ренти.....	819
Стаття 733. Сторони у договорі ренти.....	819
Стаття 734. Передання майна під виплату ренти.....	820
Стаття 735. Забезпечення виплати ренти.....	820
Стаття 736. Відповідальність за прострочення виплати ренти.....	821
Стаття 737. Форма і розмір ренти.....	821
Стаття 738. Строк виплати ренти.....	821
Стаття 739. Право платника безстрокової ренти на відмову від договору ренти.....	822
Стаття 740. Право одержувача безстрокової ренти на розірвання договору ренти.....	822

Стаття 741. Розрахунки між сторонами у разі розірвання договору ренти	823
Стаття 742. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату безстрокової ренти.	823
Стаття 743. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти на певний строк	824

Глава 57

ДОВІЧНЕ УТРИМАННЯ (ДОГЛЯД)

Стаття 744. Поняття договору довічного утримання (догляду)	824
Стаття 745. Форма договору довічного утримання (догляду)	825
Стаття 746. Сторони в договорі довічного утримання (догляду)	825
Стаття 747. Особливості укладення договору довічного утримання (догляду) щодо майна, що є у спільній сумісній власності	826
Стаття 748. Момент виникнення у набувача права власності на майно, передане за договором довічного утримання (догляду)	827
Стаття 749. Обов'язки набувача за договором довічного утримання (догляду)	827
Стаття 750. Обов'язок набувача забезпечити відчужувача житлом	828
Стаття 751. Грошова оцінка матеріального забезпечення відчужувача	828
Стаття 752. Заміна набувача за договором довічного утримання (догляду)	828
Стаття 753. Заміна майна, яке було передане набувачеві за договором довічного утримання (догляду)	829
Стаття 754. Забезпечення виконання договору довічного утримання (догляду)	829
Стаття 755. Припинення договору довічного утримання (догляду)	830
Стаття 756. Правові наслідки розірвання договору довічного утримання (догляду)	830
Стаття 757. Правові наслідки смерті набувача	831
Стаття 758. Правові наслідки припинення юридичної особи-набувача	831

Глава 58

НАЙМ (ОРЕНДА)

§ 1. Загальні положення про найм (оренду)

Стаття 759. Договір найму	832
Стаття 760. Предмет договору найму	833
Стаття 761. Право передання майна у найм	833
Стаття 762. Плата за найм (оренду) майна	834
Стаття 763. Строк договору найму	834
Стаття 764. Правові наслідки продовження володіння та/або користування майном після закінчення строку договору найму	835
Стаття 765. Передання майна наймачеві.	836
Стаття 766. Правові наслідки непередання майна наймачеві	836
Стаття 767. Якість речі, переданої у найм	836
Стаття 768. Гарантія якості речі, переданої у найм	837
Стаття 769. Права третіх осіб на річ, передану у найм	837
Стаття 770. Правонаступництво у разі зміни власника речі, переданої у найм	838
Стаття 771. Страхування речі, переданої у найм	838
Стаття 772. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження речі	839
Стаття 773. Володіння та/або користування річчю, переданою у найм	839
Стаття 774. Піднайм	840
Стаття 775. Право власності на плоди, продукцію, доходи, одержані від користування річчю, переданою у найм	840
Стаття 776. Ремонт речі, переданої у найм	840

Стаття 777. Переважні права наймача	841
Стаття 778. Поліпшення наймачем речі, переданої у найм	842
Стаття 779. Наслідки погіршення речі, переданої у найм	843
Стаття 780. Відповідальність за шкоду, що завдана у зв'язку з володінням та/або користуванням річчю, переданою у найм	843
Стаття 781. Припинення договору найму	844
Стаття 782. Право наймодавця відмовитися від договору найму	844
Стаття 783. Розірвання договору найму на вимогу наймодавця	845
Стаття 784. Розірвання договору найму на вимогу наймача	845
Стаття 785. Обов'язки наймача у разі припинення договору найму	846
Стаття 786. Позовна давність, що застосовується до вимог, які випливають із договору найму	846

§ 2. Прокат

Стаття 787. Договір прокату	847
Стаття 788. Предмет договору прокату	847
Стаття 789. Плата за прокат речі	848
Стаття 790. Право наймача на відмову від договору прокату	848
Стаття 791. Особливості договору прокату	849

§ 3. Найм (оренди) земельної ділянки

Стаття 792. Договір найму земельної ділянки	850
---	-----

§ 4. Найм будівлі або іншої капітальної споруди

Стаття 793. Форма договору найму будівлі або іншої капітальної споруди	850
Стаття 794. Державна реєстрація права користування нерухомим майном, яке виникає на підставі договору найму будівлі або іншої капітальної споруди	851
Стаття 795. Передання будівлі або іншої капітальної споруди у найм	852
Стаття 796. Надання наймачеві права користування земельною ділянкою	852
Стаття 797. Плата за користування	853

§ 5. Найм (оренда) транспортного засобу

Стаття 798. Предмет договору найму	853
Стаття 799. Форма договору найму транспортного засобу	854
Стаття 800. Діяльність наймача транспортного засобу	854
Стаття 801. Витрати, пов'язані з використанням транспортного засобу	854
Стаття 802. Страхування транспортного засобу	855
Стаття 803. Правові наслідки пошкодження транспортного засобу	855
Стаття 804. Правові наслідки завдання шкоди іншій особі у зв'язку з використанням транспортного засобу	855
Стаття 805. Особливості найму транспортного засобу з екіпажем, який його обслуговує	856

§ 6. Лізинг

Стаття 806. Договір лізингу	856
Стаття 807. Предмет договору лізингу	858
Стаття 808. Відповідальність продавця (постачальника) предмета договору лізингу	858
Стаття 809. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження предмета договору лізингу	859
Стаття 809 ¹ . Наслідки визнання договору лізингу недійсним	860

Глава 59 НАЙМ (ОРЕНДА) ЖИТЛА

Стаття 810. Договір найму житла	860
Стаття 810 ¹ . Оренда житла з викупом	862
Стаття 811. Форма договору найму житла	864
Стаття 812. Предмет договору найму житла	865
Стаття 813. Сторони у договорі найму житла	866
Стаття 814. Правонаступництво у разі зміни власника житла, переданого у найм.	866
Стаття 815. Обов'язки наймача житла	867
Стаття 816. Наймач та особи, які постійно проживають разом з ним	868
Стаття 817. Право наймача та осіб, які постійно проживають разом з ним, на вселення інших осіб у житло	870
Стаття 818. Тимчасові мешканці	871
Стаття 819. Ремонт житла, переданого у найм	872
Стаття 820. Плата за найм житла	872
Стаття 821. Строк договору найму житла	874
Стаття 822. Переважні права наймача житла	874
Стаття 823. Договір піднайму житла	876
Стаття 824. Заміна наймача у договорі найму житла	877
Стаття 825. Розірвання договору найму житла	878
Стаття 826. Правові наслідки розірвання договору найму житла	881

Глава 60 ПОЗИЧКА

Стаття 827. Договір позички	881
Стаття 828. Форма договору позички	884
Стаття 829. Позичкодавець	885
Стаття 830. Правові наслідки невиконання обов'язку передати річ у користування	886
Стаття 831. Строк договору позички	887
Стаття 832. Право позичкодавця на відчуження речі	887
Стаття 833. Обов'язки користувача	888
Стаття 834. Розірвання договору позички	890
Стаття 835. Припинення договору позички	891
Стаття 836. Правові наслідки неповернення речі після закінчення строку користування нею	892

Глава 61 ПІДРЯД

§ 1. Загальні положення про підряд

Стаття 837. Договір підряду	892
Стаття 838. Генеральний підрядник і субпідрядник	893
Стаття 839. Виконання роботи з матеріалу підрядника та його засобами	894
Стаття 840. Виконання роботи з матеріалу замовника	894
Стаття 841. Обов'язок підрядника зберігати надане йому майно	895
Стаття 842. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження матеріалу	895
Стаття 843. Ціна роботи	896
Стаття 844. Кошторис	897

Стаття 845. Ощадливість підрядника	898
Стаття 846. Строки виконання роботи.	899
Стаття 847. Обставини, про які підрядник зобов'язаний попередити замовника	899
Стаття 848. Правові наслідки невиконання замовником вимог підрядника	899
Стаття 849. Права замовника під час виконання роботи	900
Стаття 850. Сприяння замовника	901
Стаття 851. Невиконання замовником обов'язків за договором підряду	902
Стаття 852. Права замовника у разі порушення підрядником договору підряду	902
Стаття 853. Обов'язок замовника прийняти роботу, виконану підрядником	903
Стаття 854. Порядок оплати роботи	904
Стаття 855. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмета договору підряду або неможливості закінчення роботи	904
Стаття 856. Право підрядника на притримування	905
Стаття 857. Якість роботи	905
Стаття 858. Відповідальність підрядника за неналежну якість роботи	906
Стаття 859. Гарантія якості роботи	907
Стаття 860. Порядок обчислення гарантійного строку	907
Стаття 861. Обов'язок підрядника передати інформацію замовникові	908
Стаття 862. Конфіденційність одержаної сторонами інформації	908
Стаття 863. Позовна давність, що застосовується до вимог щодо неналежної якості роботи	908
Стаття 864. Початок перебігу позовної давності в окремих випадках	909
<i>§ 2. Побутовий підряд</i>	
Стаття 865. Договір побутового підряду	909
Стаття 866. Форма договору побутового підряду	910
Стаття 867. Гарантії прав замовника	910
Стаття 868. Надання замовникові інформації про роботу	911
Стаття 869. Публічна пропозиція роботи	911
Стаття 870. Виконання роботи за договором побутового підряду з матеріалу підрядника	912
Стаття 871. Виконання роботи за договором побутового підряду з матеріалу замовника	913
Стаття 872. Права замовника у разі істотного порушення підрядником договору побутового підряду	914
Стаття 873. Розмір плати за договором побутового підряду	915
Стаття 874. Правові наслідки нез'явлення замовника за одержанням роботи	916
<i>§ 3. Будівельний підряд</i>	
Стаття 875. Договір будівельного підряду	917
Стаття 876. Право власності на об'єкт будівництва	918
Стаття 877. Проектно-кошторисна документація	918
Стаття 878. Внесення змін до проектно-кошторисної документації	920
Стаття 879. Забезпечення будівництва та оплата робіт	921
Стаття 880. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження об'єкта	923
Стаття 881. Страхування об'єкта будівництва	923
Стаття 882. Передання та прийняття робіт	924
Стаття 883. Відповідальність підрядника	926
Стаття 884. Гарантії якості в договорі будівельного підряду	926
Стаття 885. Усунення недоліків за рахунок замовника	927

Стаття 886. Відповідальність замовника	928
<i>§ 4. Підряд на проєктні та пошукові роботи</i>	
Стаття 887. Договір підряду на проведення проєктних та пошукових робіт.	928
Стаття 888. Вихідні дані для проведення проєктних та пошукових робіт	929
Стаття 889. Обов'язки замовника	930
Стаття 890. Обов'язки підрядника.	932
Стаття 891. Відповідальність підрядника за недоліки документації та робіт	933

Глава 62

ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ

АБО ДОСЛІДНО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РОБІТ

Стаття 892. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт	934
Стаття 893. Виконання робіт	935
Стаття 894. Передання, прийняття та оплата робіт.	935
Стаття 895. Конфіденційність відомостей про договір	936
Стаття 896. Права сторін на результати робіт.	936
Стаття 897. Обов'язки виконавця	937
Стаття 898. Обов'язки замовника	938
Стаття 899. Наслідки неможливості досягнення результату	938
Стаття 900. Відповідальність виконавця за порушення договору.	939

Глава 63

ПОСЛУГИ. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 901. Договір про надання послуг	940
Стаття 902. Виконання договору про надання послуг.	941
Стаття 903. Плата за договором про надання послуг	942
Стаття 904. Відшкодування виконавцеві фактичних витрат за договором про безоплатне надання послуг.	943
Стаття 905. Строк договору про надання послуг	944
Стаття 906. Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг	944
Стаття 907. Розірвання договору про надання послуг.	945

Глава 64

ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Стаття 908. Загальні положення про перевезення.	946
Стаття 909. Договір перевезення вантажу.	948
Стаття 910. Договір перевезення пасажирів та багажу	950
Стаття 911. Права пасажирів.	953
Стаття 912. Договір чартеру (фрахтування)	955
Стаття 913. Перевезення у прямому змішаному сполученні	958
Стаття 914. Довгостроковий договір.	959
Стаття 915. Перевезення транспортом загального користування	960
Стаття 916. Провізна плата.	962
Стаття 917. Надання транспортних засобів і пред'явлення вантажу до перевезення.	965
Стаття 918. Завантаження та вивантаження вантажу.	969
Стаття 919. Строк доставки вантажу, пасажирів, багажу, пошти.	971

Стаття 920. Відповідальність за зобов'язаннями, що випливають із договору перевезення	974
Стаття 921. Відповідальність перевізника за ненадання транспортного засобу і відповідальність відправника за невикористання наданого транспортного засобу	976
Стаття 922. Відповідальність перевізника за затримку відправлення пасажирів та порушення строку доставлення пасажирів до п. призначення	978
Стаття 923. Відповідальність перевізника за прострочення доставки вантажу	979
Стаття 924. Відповідальність перевізника за втрату, нестачу, псування або пошкодження вантажу, багажу, пошти	980
Стаття 925. Пред'явлення претензій і позовів, що випливають із договору перевезення	982
Стаття 926. Позови щодо перевезення у закордонному сполученні	984
Стаття 927. Страхування вантажів, пасажирів і багажу	985
Стаття 928. Відповідальність перевізника за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажирів	986

Глава 65

ТРАНСПОРТНЕ ЕКСПЕДИРУВАННЯ

Стаття 929. Договір транспортного експедирування	987
Стаття 930. Форма договору транспортного експедирування	989
Стаття 931. Плата за договором транспортного експедирування	989
Стаття 932. Виконання договору транспортного експедирування	990
Стаття 933. Документи та інша інформація, що надаються експедиторові	990
Стаття 934. Відповідальність експедитора за договором транспортного експедирування	991
Стаття 935. Відмова від договору транспортного експедирування	992

Глава 66

ЗБЕРІГАННЯ

§ 1. Загальні положення про зберігання

Стаття 936. Договір зберігання	992
Стаття 937. Форма договору зберігання	994
Стаття 938. Строк зберігання	995
Стаття 939. Правові наслідки відмови поклажодавця від передання речі на зберігання	996
Стаття 940. Обов'язок прийняти річ на зберігання	996
Стаття 941. Зберігання речей, визначених родовими ознаками	997
Стаття 942. Обов'язок зберігача щодо забезпечення схоронності речі	998
Стаття 943. Виконання договору зберігання	999
Стаття 944. Користування річчю, переданою на зберігання	999
Стаття 945. Зміна умов зберігання	1000
Стаття 946. Плата за зберігання	1000
Стаття 947. Відшкодування витрат на зберігання	1001
Стаття 948. Обов'язок поклажодавця забрати річ після закінчення строку зберігання	1002
Стаття 949. Обов'язок зберігача повернути річ	1003
Стаття 950. Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) або пошкодження речі	1003
Стаття 951. Відшкодування збитків, завданих поклажодавцеві	1004
Стаття 952. Відшкодування збитків, завданих зберігачеві	1005

Стаття 953. Повернення речі на вимогу поклажодавця	1006
Стаття 954. Зберігання за законом	1007
Стаття 955. Застосування загальних положень про зберігання до окремих його видів	1007

§ 2. Зберігання на товарному складі

Стаття 956. Поняття товарного складу	1007
Стаття 957. Договір складського зберігання	1008
Стаття 958. Зберігання речей, визначених родовими ознаками, з правом розпоряджання ними	1010
Стаття 959. Огляд товару	1011
Стаття 960. Зміна умов зберігання та стан товару	1012
Стаття 961. Складські документи	1012
Стаття 962. Подвійне складське свідоцтво	1013
Стаття 963. Права володільця складського та заставного свідоцтва	1014
Стаття 964. Передання складського та заставного свідоцтва	1014
Стаття 965. Просте складське свідоцтво	1015
Стаття 966. Видача товару за подвійним складським свідоцтвом	1015

§ 3. Спеціальні види зберігання

Стаття 967. Зберігання речі у ломбарді	1016
Стаття 968. Продаж речі, яку поклажодавець не забрав з ломбарду	1017
Стаття 969. Зберігання цінностей у банку	1017
Стаття 970. Договір про надання індивідуального банківського сейфа, що охороняється банком	1018
Стаття 971. Договір про надання індивідуального банківського сейфа, що не охороняється банком	1019
Стаття 972. Зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту	1019
Стаття 973. Зберігання речей у гардеробі організації	1020
Стаття 974. Зберігання речей пасажирів під час його перевезення	1020
Стаття 975. Зберігання речей у готелі	1021
Стаття 976. Зберігання речей, що є предметом спору	1022
Стаття 977. Зберігання автотранспортних засобів	1023
Стаття 978. Договір охорони	1024

Глава 67

СТРАХУВАННЯ

Стаття 979. Договір страхування	1025
Стаття 980. Предмет договору страхування	1025
Стаття 981. Форма договору страхування	1026
Стаття 982. Істотні умови договору страхування	1027
Стаття 983. Момент набрання чинності договором страхування	1029
Стаття 984. Сторони у договорі страхування	1029
Стаття 985. Укладення договору страхування на користь третьої особи	1030
Стаття 986. Співстрахування	1031
Стаття 987. Договір перестрахування	1031
Стаття 988. Обов'язки страховика	1032
Стаття 989. Обов'язки страхувальника	1034
Стаття 990. Умови та порядок здійснення страхової виплати	1035
Стаття 991. Відмова від здійснення страхової виплати	1036
Стаття 992. Відповідальність страховика	1038

Стаття 993. Перехід до страховика прав страхувальника щодо особи, відповідальної за завдані збитки	1039
Стаття 994. Зміна страхувальника – фізичної особи у договорі страхування	1040
Стаття 995. Наслідки припинення юридичної особи – страхувальника	1041
Стаття 996. Наслідки визнання страхувальника – фізичної особи недієздатною або обмеження її цивільної дієздатності	1041
Стаття 997. Припинення договору страхування	1041
Стаття 998. Недійсність договору страхування	1043
Стаття 999. Обов'язкове страхування	1043

Глава 68 ДОРУЧЕННЯ

Стаття 1000. Договір доручення	1046
Стаття 1001. Строк договору доручення	1047
Стаття 1002. Право повіреного на плату	1047
Стаття 1003. Зміст доручення	1048
Стаття 1004. Виконання доручення	1048
Стаття 1005. Особисте виконання договору доручення	1049
Стаття 1006. Обов'язки повіреного	1050
Стаття 1007. Обов'язки довірителя	1050
Стаття 1008. Припинення договору доручення	1051
Стаття 1009. Наслідки припинення договору доручення	1052
Стаття 1010. Обов'язки спадкоємця повіреного та ліквідатора юридичної особи-повіреного	1053

Глава 69 КОМІСІЯ

Стаття 1011. Договір комісії	1054
Стаття 1012. Умови договору комісії	1055
Стаття 1013. Комісійна плата	1057
Стаття 1014. Виконання договору комісії	1058
Стаття 1015. Субкомісія	1058
Стаття 1016. Виконання договору, укладеного комісіонером з третьою особою	1059
Стаття 1017. Відступ від вказівок комітента	1061
Стаття 1018. Право власності комітента	1062
Стаття 1019. Право комісіонера на притримання речі	1063
Стаття 1020. Право комісіонера на відрахування з грошових коштів, що належать комітентові	1063
Стаття 1021. Обов'язок комісіонера зберігати майно комітента	1064
Стаття 1022. Звіт комісіонера	1065
Стаття 1023. Прийняття комітентом виконання за договором комісії	1065
Стаття 1024. Право комісіонера на відшкодування витрат, зроблених ним у зв'язку з виконанням договору комісії	1066
Стаття 1025. Право комітента на відмову від договору комісії	1067
Стаття 1026. Право комісіонера на відмову від договору комісії	1068
Стаття 1027. Наслідки смерті фізичної особи або припинення юридичної особи-комісіонера	1068
Стаття 1028. Особливості окремих видів комісії	1069

Глава 70 УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ

Стаття 1029. Договір управління майном	1070
Стаття 1030. Предмет договору управління майном	1071
Стаття 1031. Форма договору управління майном	1073
Стаття 1032. Установник управління	1073
Стаття 1033. Управитель	1075
Стаття 1034. Особа, яка набуває вигоди від майна, що передане в управління	1076
Стаття 1035. Істотні умови договору управління майном	1077
Стаття 1036. Строк договору управління майном	1078
Стаття 1037. Права та обов'язки управителя	1078
Стаття 1038. Здійснення управління майном	1078
Стаття 1039. Передання в управління майна, що є предметом договору застави	1080
Стаття 1040. Звернення стягнення на майно, передане в управління, за вимогою кредитора установника управління	1081
Стаття 1041. Передання права управління майном іншій особі	1081
Стаття 1042. Право управителя на плату	1082
Стаття 1043. Відповідальність управителя	1083
Стаття 1044. Припинення договору управління майном	1085
Стаття 1045. Особливості управління цінними паперами	1086

Глава 71 ПОЗИКА. КРЕДИТ. БАНКІВСЬКИЙ ВКЛАД

§ 1. Позика

Стаття 1046. Договір позики	1087
Стаття 1047. Форма договору позики	1088
Стаття 1048. Проценти за договором позики	1089
Стаття 1049. Обов'язок позичальника повернути позику	1090
Стаття 1050. Наслідки порушення договору позичальником	1091
Стаття 1051. Оспорювання договору позики	1091
Стаття 1052. Забезпечення виконання зобов'язання позичальником	1092
Стаття 1053. Новація боргу у позикове зобов'язання	1092

§ 2. Кредит

Стаття 1054. Кредитний договір	1093
Стаття 1055. Форма кредитного договору	1094
Стаття 1056. Відмова від надання або одержання кредиту	1094
Стаття 1056 ¹ . Проценти за кредитним договором	1095
Стаття 1057. Комерційний кредит	1097
Стаття 1057 ¹ . Правові наслідки недійсності кредитного договору	1098

§ 3. Банківський вклад

Стаття 1058. Договір банківського вкладу	1099
Стаття 1059. Форма договору банківського вкладу	1100
Стаття 1060. Види банківських вкладів	1100
Стаття 1061. Проценти на банківський вклад	1101
Стаття 1062. Внесення грошових коштів на рахунок вкладника іншою особою	1103
Стаття 1063. Договір банківського вкладу на користь третьої особи	1103
Стаття 1064. Ощадна книжка	1104
Стаття 1065. Ощадний (депозитний) сертифікат	1105

Глава 72 БАНКІВСЬКИЙ РАХУНОК

§ 1. Загальні положення про банківський рахунок

Стаття 1066. Договір банківського рахунка	1105
Стаття 1067. Укладення договору банківського рахунка	1107
Стаття 1068. Операції за рахунком, що виконуються банком	1108
Стаття 1069. Кредитування рахунка	1109
Стаття 1070. Програти за користування коштами, що знаходяться на рахунку ..	1110
Стаття 1071. Підстави списання грошових коштів з рахунка	1110
Стаття 1072. Черговість списання грошових коштів з рахунка	1112
Стаття 1073. Правові наслідки неналежного виконання банком операцій за рахунком клієнта.	1113
Стаття 1074. Обмеження права розпоряджання рахунком.	1113
Стаття 1075. Розірвання договору банківського рахунка	1115
Стаття 1075 ¹ . Внесення змін до договору банківського рахунка, майнові права на кошти на якому є предметом обтяження	1117
Стаття 1076. Банківська таємниця	1117

§ 2. Рахунок умовного зберігання (ескроу)

Стаття 1076 ¹ . Договір рахунка умовного зберігання (ескроу)	1118
Стаття 1076 ² . Операції за рахунком умовного зберігання (ескроу)	1121
Стаття 1076 ³ . Перевірка підстав для перерахування коштів з рахунка умовного зберігання (ескроу)	1122
Стаття 1076 ⁴ . Обмеження щодо розпоряджання коштами на рахунку умовного зберігання (ескроу)	1124
Стаття 1076 ⁵ . Винагорода банку за договором рахунка умовного зберігання (ескроу)	1125
Стаття 1076 ⁶ . Статус грошових коштів на рахунку умовного зберігання (ескроу)	1125
Стаття 1076 ⁷ . Внесення змін до договору рахунка умовного зберігання (ескроу)	1127
Стаття 1076 ⁸ . Припинення договору рахунка умовного зберігання (ескроу) та закриття рахунка умовного зберігання (ескроу)	1127

§ 3. Платіжний рахунок

Стаття 1076 ⁹ . Договір платіжного рахунку	1129
Стаття 1076 ¹⁰ . Операції за платіжним рахунком, що виконуються небанківським надавачем платіжних послуг	1129

Глава 73 ФАКТОРИНГ

Стаття 1077. Поняття договору факторингу	1130
Стаття 1078. Предмет договору факторингу	1131
Стаття 1079. Сторони у договорі факторингу	1133
Стаття 1080. Недійсність заборони відступлення права грошової вимоги	1134
Стаття 1081. Відповідальність клієнта перед фактором	1134
Стаття 1082. Виконання боржником грошової вимоги факторові	1135
Стаття 1083. Наступне відступлення права грошової вимоги	1136
Стаття 1084. Права фактора	1136
Стаття 1085. Зустрічні вимоги боржника	1138
Стаття 1086. Захист прав боржника	1138

Глава 74 РОЗРАХУНКИ

§ 1. Загальні положення про розрахунки

Стаття 1087. Форми розрахунків	1139
Стаття 1088. Види безготівкових розрахунків	1141

§ 2. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень

Стаття 1089. Загальні положення про розрахунки із застосуванням платіжних доручень	1145
Стаття 1090. Умови виконання банком платіжного доручення	1146
Стаття 1091. Виконання платіжного доручення	1147
Стаття 1092. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання платіжного доручення	1148

§ 3. Розрахунки за акредитивом

Стаття 1093. Акредитив	1149
Стаття 1094. Відкличний акредитив	1151
Стаття 1095. Безвідкличний акредитив	1151
Стаття 1096. Виконання акредитива	1152
Стаття 1097. Відповідальність банку, що виконує акредитив	1154
Стаття 1098. Закриття акредитива	1154

§ 4. Розрахунки за інкасовими дорученнями

Стаття 1099. Загальні положення про розрахунки за інкасовими дорученнями	1155
Стаття 1100. Виконання інкасового доручення	1156
Стаття 1101. Повідомлення про проведені операції	1158

§ 5. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків

Стаття 1102. Загальні положення про розрахунки із застосуванням розрахункових чеків	1159
Стаття 1103. Оплата чека	1161
Стаття 1104. Інкасування чека	1161
Стаття 1105. Повідомлення про несплату чека	1162
Стаття 1106. Наслідки несплати чека	1163

Глава 75 РОЗПОРЯДЖАННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Стаття 1107. Види договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності	1163
Стаття 1108. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності	1165
Стаття 1109. Ліцензійний договір	1166
Стаття 1110. Строк ліцензійного договору	1170
Стаття 1111. Типовий ліцензійний договір	1171
Стаття 1112. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності	1172
Стаття 1113. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності	1174
Стаття 1114. Державна реєстрація договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності	1175

Глава 76 КОМЕРЦІЙНА КОНЦЕСІЯ

Стаття 1115. Договір комерційної концесії	1177
Стаття 1116. Предмет договору комерційної концесії	1179
Стаття 1117. Сторони в договорі комерційної концесії	1181
Стаття 1118. Форма договору комерційної концесії	1181
Стаття 1119. Договір комерційної субконцесії	1182
Стаття 1120. Обов'язки правоволодільця	1183
Стаття 1121. Обов'язки користувача	1184
Стаття 1122. Особливі умови договору комерційної концесії	1185
Стаття 1123. Відповідальність правоволодільця за вимогами, що пред'являються до користувача	1187
Стаття 1124. Право користувача на укладення договору комерційної концесії на новий строк	1188
Стаття 1125. Зміна договору комерційної концесії	1189
Стаття 1126. Припинення договору комерційної концесії	1189
Стаття 1127. Збереження чинності договору комерційної концесії у разі зміни сторін	1190
Стаття 1128. Наслідки зміни торговельної марки чи іншого позначення правоволодільця	1191
Стаття 1129. Наслідки припинення права, користування яким надано за договором комерційної концесії	1191

Глава 77 СПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

§ 1. Загальні положення про спільну діяльність

Стаття 1130. Договір про спільну діяльність	1193
Стаття 1131. Форма та умови договору про спільну діяльність	1193

§ 2. Просте товариство

Стаття 1132. Договір простого товариства	1194
Стаття 1133. Вклади учасників	1195
Стаття 1134. Спільне майно учасників	1196
Стаття 1135. Ведення спільних справ учасників	1197
Стаття 1136. Право учасника на інформацію	1198
Стаття 1137. Спільні витрати та збитки учасників	1199
Стаття 1138. Відповідальність учасників за спільними зобов'язаннями	1199
Стаття 1139. Розподіл прибутку	1200
Стаття 1140. Виділ частки учасника на вимогу його кредитора	1200
Стаття 1141. Припинення договору простого товариства	1201
Стаття 1142. Відмова учасника від подальшої участі в договорі простого товариства та розірвання договору	1202
Стаття 1143. Відповідальність учасника, щодо якого договір простого товариства припинений	1202

Підрозділ 2
НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Глава 78
ПУБЛІЧНА ОБІЦЯНКА ВИНАГОРОДИ

§ 1. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу

Стаття 1144. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу. .	1203
Стаття 1145. Зміст завдання.	1204
Стаття 1146. Строк (термін) виконання завдання.	1205
Стаття 1147. Зміна умов публічної обіцянки винагороди.	1206
Стаття 1148. Правові наслідки виконання завдання.	1207
Стаття 1149. Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди	1208

§ 2. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу

Стаття 1150. Право на оголошення конкурсу.	1209
Стаття 1151. Умови конкурсу.	1211
Стаття 1152. Зміна умов конкурсу	1212
Стаття 1153. Відмова від проведення конкурсу	1214
Стаття 1154. Переможець конкурсу	1214
Стаття 1155. Особливості оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс	1217
Стаття 1156. Права переможця конкурсу	1217
Стаття 1157. Повернення учаснику конкурсу речі, поданої на конкурс.	1218

Глава 79
ВЧИНЕННЯ ДІЙ В МАЙНОВИХ ІНТЕРЕСАХ
ІНШОЇ ОСОБИ БЕЗ ЇЇ ДОРУЧЕННЯ

Стаття 1158. Право на вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення	1219
Стаття 1159. Надання звіту про вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення	1221
Стаття 1160. Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення	1221

Глава 80
РЯТУВАННЯ ЗДОРОВ'Я ТА ЖИТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ,
МАЙНА ФІЗИЧНОЇ АБО ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Стаття 1161. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи	1223
Стаття 1162. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи	1224

Глава 81
СТВОРЕННЯ ЗАГРОЗИ ЖИТТЮ, ЗДОРОВ'Ю,
МАЙНУ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ
АБО МАЙНУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Стаття 1163. Усунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.	1225
--	------

Стаття 1164. Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи	1227
Стаття 1165. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.	1227

Глава 82 ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ

§ 1. Загальні положення про відшкодування шкоди

Стаття 1166. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду	1228
Стаття 1167. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду	1233
Стаття 1168. Відшкодування моральної шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи	1235
Стаття 1169. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист	1236
Стаття 1170. Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно.	1237
Стаття 1171. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності.	1238
Стаття 1172. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою.	1239
Стаття 1173. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування.	1241
Стаття 1174. Відшкодування шкоди, завданої посадовою або службовою особою органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування.	1242
Стаття 1175. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування у сфері нормотворчої діяльності.	1244
Стаття 1176. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду	1245
Стаття 1177. Відшкодування (компенсація) шкоди фізичній особі, яка потерпіла від кримінального правопорушення.	1248
Стаття 1178. Відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою	1249
Стаття 1179. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою	1251
Стаття 1180. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою після набуття нею повної цивільної дієздатності.	1252
Стаття 1181. Відшкодування шкоди, завданої кількома малолітніми особами	1253
Стаття 1182. Відшкодування шкоди, завданої кількома неповнолітніми особами.	1254
Стаття 1183. Відшкодування шкоди батьками, позбавленими батьківських прав.	1255
Стаття 1184. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною фізичною особою.	1255
Стаття 1185. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена	1256
Стаття 1186. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними	1257
Стаття 1187. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки	1258
Стаття 1188. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки.	1261

Стаття 1189. Відшкодування ядерної шкоди	1262
Стаття 1190. Відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами	1263
Стаття 1191. Право зворотної вимоги до винної особи.	1264
Стаття 1192. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого	1265
Стаття 1193. Урахування вини потерпілого і матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди.	1266
Стаття 1194. Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність.	1268
<i>§ 2. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю</i>	
Стаття 1195. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я	1268
Стаття 1196. Відшкодування шкоди, завданої фізичній особі під час виконання нею договірних зобов'язань	1272
Стаття 1197. Визначення заробітку (доходу), втраченого внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи, яка працювала за трудовим договором	1273
Стаття 1198. Визначення доходу, втраченого внаслідок каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи-підприємця	1276
Стаття 1199. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я малолітньої або неповнолітньої особи.	1278
Стаття 1200. Відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого	1280
Стаття 1201. Відшкодування витрат на поховання	1283
Стаття 1202. Порядок відшкодування шкоди	1284
Стаття 1203. Збільшення розміру відшкодування шкоди на вимогу потерпілого у разі зміни стану його працездатності.	1284
Стаття 1204. Зменшення розміру відшкодування шкоди на вимогу особи, яка завдала шкоди	1285
Стаття 1205. Відшкодування шкоди у разі припинення юридичної особи, зобов'язаної відшкодувати шкоду	1285
Стаття 1206. Відшкодування витрат на лікування особи, яка потерпіла від кримінального правопорушення	1287
Стаття 1207. Обов'язок держави відшкодувати шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю внаслідок кримінального правопорушення	1289
Стаття 1208. Збільшення розміру відшкодування шкоди у зв'язку з підвищенням вартості життя і збільшенням розміру мінімальної заробітної плати.	1290
<i>§ 3. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг)</i>	
Стаття 1209. Підстави відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, робіт (послуг)	1292
Стаття 1210. Особи, зобов'язані відшкодувати шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).	1296
Стаття 1211. Строки відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, робіт (послуг)	1298
Стаття 1211 ¹ . Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном	1300

Глава 83
НАБУТТЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА
БЕЗ ДОСТАТНЬОЇ ПРАВОВОЇ ПІДСТАВИ

Стаття 1212. Загальні положення про зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави ..	1301
Стаття 1213. Повернення в натурі безпідставно набутого майна	1303
Стаття 1214. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання	1303
Стаття 1215. Безпідставно набуте майно, що не підлягає поверненню	1305

КНИГА ШІСТЬ

Глава 84
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО СПАДКУВАННЯ

Стаття 1216. Поняття спадкування	1306
Стаття 1217. Види спадкування	1306
Стаття 1218. Склад спадщини	1307
Стаття 1219. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини	1308
Стаття 1220. Відкриття спадщини	1309
Стаття 1221. Місце відкриття спадщини	1310
Стаття 1222. Спадкоємці	1312
Стаття 1223. Право на спадкування	1312
Стаття 1224. Усунення від права на спадкування	1313
Стаття 1225. Спадкування права на земельну ділянку	1315
Стаття 1226. Спадкування частки у праві спільної сумісної власності	1316
Стаття 1227. Право на одержання сум заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, інших соціальних виплат, які належали спадкодавцеві	1317
Стаття 1228. Спадкування права на вклад у банку (фінансовій установі)	1318
Стаття 1229. Спадкування права на одержання страхових виплат (страхового відшкодування)	1318
Стаття 1230. Спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки	1319
Стаття 1231. Спадкування обов'язку відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем	1320
Стаття 1232. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця	1321
Стаття 1232 ¹ . Спадкування прав та обов'язків за договором оренди житла з викупом	1322

Глава 85
СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ

Стаття 1233. Поняття заповіту	1322
Стаття 1234. Право на заповіт	1322
Стаття 1235. Право заповідача на призначення спадкоємців	1323
Стаття 1236. Право заповідача на визначення обсягу спадщини, що має спадкуватися за заповітом	1324
Стаття 1237. Право заповідача на заповідальний відказ	1324
Стаття 1238. Предмет заповідального відказу	1325
Стаття 1239. Втрата чинності заповідальним відказом	1326
Стаття 1240. Право заповідача на покладення на спадкоємця інших обов'язків ..	1326

Стаття 1241. Право на обов'язкову частку у спадщині	1326
Стаття 1242. Заповіт з умовою.	1327
Стаття 1243. Заповіт подружжя	1327
Стаття 1244. Підпризначення спадкоємця	1328
Стаття 1245. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом	1328
Стаття 1246. Встановлення сервітуту у заповіті	1329
Стаття 1247. Загальні вимоги до форми заповіту	1329
Стаття 1248. Посвідчення заповіту нотаріусом	1330
Стаття 1249. Посвідчення нотаріусом секретних заповітів	1330
Стаття 1250. Оголошення нотаріусом секретного заповіту	1331
Стаття 1251. Посвідчення заповіту посадовою особою органу місцевого самоврядування	1331
Стаття 1252. Посвідчення заповіту іншою посадовою, службовою особою	1332
Стаття 1253. Посвідчення заповіту при свідках	1333
Стаття 1254. Право заповідача на скасування та зміну заповіту	1333
Стаття 1255. Таємниця заповіту	1334
Стаття 1256. Тлумачення заповіту	1334
Стаття 1257. Недійсність заповіту	1335

Глава 86

СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ

Стаття 1258. Черговість спадкування за законом	1335
Стаття 1259. Зміна черговості одержання права на спадкування.	1335
Стаття 1260. Спадкування усиновленими та усиновлювачами.	1336
Стаття 1261. Перша черга спадкоємців за законом	1337
Стаття 1262. Друга черга спадкоємців за законом	1337
Стаття 1263. Третя черга спадкоємців за законом	1337
Стаття 1264. Четверта черга спадкоємців за законом	1337
Стаття 1265. П'ята черга спадкоємців за законом	1338
Стаття 1266. Спадкування за правом представлення	1338
Стаття 1267. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом	1339

Глава 87

ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА СПАДКУВАННЯ

Стаття 1268. Прийняття спадщини.	1340
Стаття 1269. Подання заяви про прийняття спадщини	1341
Стаття 1270. Строки для прийняття спадщини	1342
Стаття 1271. Прийняття заповідального відказу	1342
Стаття 1272. Наслідки пропущення строку для прийняття спадщини.	1343
Стаття 1273. Право на відмову від прийняття спадщини	1343
Стаття 1274. Право на відмову від прийняття спадщини на користь іншої особи	1344
Стаття 1275. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини	1345
Стаття 1276. Перехід права на прийняття спадщини	1345
Стаття 1277. Відумерлість спадщини	1346
Стаття 1278. Поділ спадщини між спадкоємцями	1347
Стаття 1279. Переважне право окремих спадкоємців на виділ їм спадкового майна в натурі	1348
Стаття 1280. Перерозподіл спадщини	1348
Стаття 1281. Пред'явлення кредитором спадкодавця вимог до спадкоємців	1349
Стаття 1282. Обов'язок спадкоємців задовольнити вимоги кредитора	1349

Стаття 1283. Охорона спадкового майна.	1350
Стаття 1284. Охорона спадкового майна виконавцем заповіту.	1351
Стаття 1285. Управління спадщиною.	1351

Глава 88 ВИКОНАННЯ ЗАПОВІТУ

Стаття 1286. Право заповідача на призначення виконавця заповіту.	1352
Стаття 1287. Призначення виконавця заповіту за ініціативою спадкоємців.	1353
Стаття 1288. Призначення виконавця заповіту нотаріусом.	1354
Стаття 1289. Згода особи на призначення її виконавцем заповіту.	1354
Стаття 1290. Повноваження виконавця заповіту.	1355
Стаття 1291. Право виконавця заповіту на плату за виконання своїх повноважень.	1357
Стаття 1292. Контроль за виконанням заповіту.	1358
Стаття 1293. Право на оскарження дій виконавця заповіту.	1359
Стаття 1294. Строк чинності повноважень виконавця заповіту.	1359
Стаття 1295. Право виконавця заповіту на відмову від здійснення своїх повноважень.	1360

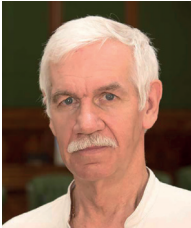
Глава 89 ОФОРМЛЕННЯ ПРАВА НА СПАДЩИНУ

Стаття 1296. Право спадкоємця на одержання свідоцтва про право на спадщину.	1361
Стаття 1297. Обов'язок спадкоємця звернутися за свідоцтвом про право на спадщину.	1362
Стаття 1298. Строк видачі свідоцтва про право на спадщину.	1362
Стаття 1300. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину.	1363
Стаття 1301. Визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину.	1363

Глава 90 СПАДКОВИЙ ДОГОВІР

Стаття 1302. Поняття спадкового договору.	1364
Стаття 1303. Сторони у спадковому договорі.	1364
Стаття 1304. Форма спадкового договору.	1365
Стаття 1305. Обов'язки набувача у спадковому договорі.	1366
Стаття 1306. Особливості спадкового договору з участю подружжя.	1367
Стаття 1307. Забезпечення виконання спадкового договору.	1368
Стаття 1308. Розірвання спадкового договору.	1370

Авторський колектив

Харитонов Євген Олегович, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент Національної академії правових наук України, завідувач кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 1-14, 55-79 (у співавторстві з *Н. С. Адаховською*), 177-178; ст.ст. 179-193, 251-268 (у співавторстві з *О. І. Сафончик*); ст.ст. 555, 557, 558, 1158-1165, 1212-1215; ст.ст. 1166-1194 (у співавторстві з *Н. Ю. Голубевою*); ст.ст. 1209-1211¹ (у співавторстві з *К. І. Спасовою*); ст.ст. 1302-1308;

Харитонова Олена Іванівна, доктор юридичних наук, професор, завідувача кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 50-54 (у співавторстві з *М. О. Ткаlichem*); ст.ст. 324, 326, 327, 329-334, 336-343; ст.ст. 328, 335, 344 (у співавторстві з *В. В. Кучерявенко*); ст.ст. 346-349, 352, 354, 379-381, 383; ст.ст. 382, 384, 385 (у співавторстві з *Ю. О. Толмачевською*); ст.ст. 395-406, 413-425, 433-440, 501-504 (у співавторстві з *Л. І. Галуповою, І. В. Мартинюком*);

Булеца Сибілла Богданівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет»: ст.ст. 281-315, 1195-1208;

Голубева Неллі Юрійівна, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, професор кафедри цивільного права, завідувач кафедри цивільного процесу Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 386-394, 509-511, 513-545, 551, 553, 554, 556, 559, 598-609; 625-654, 714, 1011-1045, 1066-1076-10, 1077-1086, 1144-1157; ст.ст. 610-624 у співавторстві із *С.А. Чванкіним*), ст.ст. 1166-1194 (у співавторстві з *Є. О. Харитоновим*);

Давидова Ірина Віталівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 202-250;

Заборовський Віктор Вікторович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет»: ст.ст. 194-198;

Кізлова Олена Сергіївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного та господарського права і процесу Міжнародного гуманітарного університету: ст.ст. 546-548, 572-593;

Косак Володимир Михайлович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка ст.ст. 717-809, 892-900;

Менджул Марія Василівна, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет»: ст.ст. 1087-1106;

Некіт Катерина Георгіївна, доктор юридичних наук, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 316-323, 325;

Сафончик Оксана Іванівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 179-193, 251-268 (у співавторстві з Є. О. Харитоновим); ст.ст. 315, 355-372, 655-713, 715, 716, 908-928;

Харитонова Тетяна Євгенівна, доктор юридичних наук, професор, завідувача кафедрою аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 373-378 (у співавторстві з А. В. Павлигою);

Чанишева Аліна Рашидівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 549-550, 552, 560-569, 597¹- 597¹³;

Чванкін Сергій Анатолійович, доктор юридичних наук, доцент, голова Київського районного суду м. Одеси: ст.ст. 610-625 (у співавторстві із Н. Ю. Голубевою);

Яворська Олександра Степанівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського національного університету імені Івана Франка: ст.ст. 457-458, 459-470, 481-484, 489-491, 505-508;

Якубівський Ігор Євгенович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка: ст.ст. 1107-1114;

Адамова Олена Семенівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 979-999;

Адаховська Надія Сергіївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 55-79 (у співавторстві з Є. О. Харитоновим); ст.ст. 1286-1295, 1301-1308;

Бааджи Наталія Пилипівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 449-456;

Бабич Ірина Григоріївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 901-907;

Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 929-935, 1046-1065 (у співавторстві з В. А. Ващакон);

Головачов Ярослав В'ячеславович, кандидат юридичних наук, голова Київського апеляційного суду: ст. 512;

Гончаренко Владислава Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 407-412, 594-597, 827-836;

Дрішлюк Андрій Ігорович, кандидат юридичних наук, доцент, заступник голови апеляційного суду Одеської області: ст.ст. 837-891, 1000-1010, 1130-1143;

Зубар Володимир Михайлович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 80-166;

Еннан Руслан Євгенович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 15-23, 199-201, 471-480, 492-500;

Калітенко Оксана Михайлівна, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 24-49, 269-280;

Кирилюк Алла Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 481-484;

Кривенко Юлія Василівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 936-978;

Лічман Леонід Григорович, кандидат юридичних наук, доцент, голова Малиновського районного суду м. Одеси: ст.ст. 810-826 (у співавторстві з О. С. Омельчуком)

Мазуренко Світлана Вікторівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 1286-1295 (у співавторстві з К. І. Спасовою);

Матійко Микола Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 350, 351, 570-571;

Мінченко Дар'я Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 386-394;

Омельчук Олександр Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 810-826 (у співавторстві з Л. Г. Лічман);

Орзіх Вікторія Марківна, доктор філософії, нотаріус: ст.ст. 1233-1266, 1268-1285, 1296-1300 (у співавторстві з Ю. Г. Орзіх);

Орзіх Юрій Геннадійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 1233-1266, 1268-1285, 1296-1300 (у співавторстві з В. М. Орзіх);

Петренко Володимир Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, суддя Київського районного суду м. Одеси: ст.ст. 1115-1129;

Сабовчик Антоніна Іванівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет»: ст.ст. 167-176;

Спасова Катерина Іванівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 1209-1211¹ (у співавторстві з Є. О. Харитоновим); ст.ст. 1286-1295 (у співавторстві з С. В. Мазуренко);

Ткалич Максим Олегович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Запорізького національного університету: ст.ст. 50-54 (у співавторстві з О. І. Харитоновою);

Токарева Віра Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 426-432, 441-448;

Галупова Лариса Ігорівна, кандидат юридичних наук: ст.ст. 501-504 (у співавторстві з *О. І. Харитоновою*, *І. В. Мартинюком*);

Зінкевич Юлія Євгенівна, доктор філософії: ст.ст. 1267;

Ващак Владислав Анатолійович, судовий розпорядник Іллінецького районного суду Вінницької області, аспірант кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 929-935; 1046-1065 (у співавторстві з *О. М. Берназ-Лукавецькою*);

Мартинюк Іван Вікторович, аспірант кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 501-504 (у співавторстві з *О. І. Харитоновою*, *Л. І. Галуповою*);

Кучерявенко Вікторія Сергіївна, голова Ради молодих вчених, аспірант кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 328, 335, 344 (у співавторстві з *О. І. Харитоновою*);

Павлига Анастасія Вадимівна, аспірант кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 373-378 (у співавторстві з *Т. Є. Харитоновою*);

Толмачевська Юлія Олегівна, аспірант кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»: ст.ст. 382, 384-385 (у співавторстві з *О. І. Харитоновою*).

Для нотаток

Для нотаток

Науково-практичне видання

ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Науково-практичний коментар

За загальною редакцією

доктора юридичних наук,
професора **Харитонова Євгена Олеговича**;
кандидата юридичних наук,
доцента **Калітенко Оксани Михайлівни**

Всі права захищені. Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу авторського колективу.

Верстка макета *Карташової О. Р.*
Дизайн обкладинки *Висоцької А. О.*

Підписано до друку 02.02.2023 р.
Формат 70х100/16. Ум.-друк. арк. 115,7.
Гарнітура CharterITC. Наклад 300. Зам. 01/0323.

Видавець і виготовлювач –
ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «НОРМА ПРАВА»
03049, Україна, м. Київ, вул. Тополева, буд. 4-8.
E-mail: norma.prava.llc@gmail.com
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 6846 від 18.07.2019 р.